

ΚΑΡΟΛΟΥ ΦΛΕΓΕΛ

ΚΡΗΤΙΚΑ 626

ΤΟ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΣΙΣ ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 1903

·XII·X·XXII·

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

1903

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

ΑΔΕ. αριθ. 65.563

Χρονολ. Είσαγ. 15-9-2009

Ειδικότης Αλιεία Κρήτης

Αριθ. 639.734 / FLE

ΤΗ Α. Β. ΥΨΗΛΟΤΗΤΗ
ΤΩ ΠΡΙΓΚΗΠΙ ΓΕΩΡΓΙΩ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΑΤΩ, ΑΡΜΟΣΤΗ, ΕΝ ΚΡΗΤΗ,

ΤΩ

ΔΙΣ ΕΞΟΧΩΣ ΑΝΔΡΑΓΑΘΗΣΑΝΤΙ
ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ ΜΕΝ ΔΙΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΡΑΒΔΟΥ
ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΔΕ
ΔΓ' ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τὸ περιπετειώδες καὶ πολυθρύλητον σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου, τὸ ζωτικώτατα ἐνδιαφέρον κατὰ πρῶτον μὲν λόγον αὐτοὺς τοὺς σπογγαλιεῖς μετὰ πληθυσμοῦ ἀνωτέρου τῶν 100,000 ψυχῶν ἀπὸ Τύνιδος μέχρι Συρίας, κατὰ δεύτερον δὲ ὅλας τὰς σπογγοπαραγωγούς χώρας τῆς Μεσογείου μετὰ πληθυσμοῦ πολλῶν ἑκατομμυρίων, κατὰ τρίτον δὲ ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφ' οὗ πρόκειται περὶ τοῦ πάσχοντος πλησίον, σωτηρίαν ἐπικαλουμένου, τὰ μάλα χρήζει πρὸς αἰσίαν αὐτοῦ λύσιν τοῦ τύπου καὶ δὴ ἔνθεν μὲν ἄρθρων ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς, ἔνθεν δὲ πραγματειῶν, αἵτινες οὐ μόνον ὑποβάλλονται ὡς ὑπομνήματα εἰς Ἄνακτας καὶ Ἡγεμόνας, εἰς Κυβερνήτας καὶ Νομοθέτας, ἀλλὰ καὶ ἀναγιγνώσκονται ὑπὸ τῆς κοινωνίας πρὸς μὀρφῶσιν τῆς κοινῆς γνώμης.

Μέχρι τοῦδε ἐδημοσίευσα ἐν τῷ τύπῳ τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων πλεῖστα ἄρθρα καὶ τέσσαρας πραγματείας ὑπὸ τοὺς ἐξῆς τίτλους: α') «Ἡ νῆσος Κάλυμνος καὶ ἡ σπογγαλιεῖα» ἰταλιστὶ ἐν Γενούῃ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1894, β') «Ἡ νῆσος Κάλυμνος» ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Μάρτιον τοῦ 1896, γ') «Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἄνθιμος ὁ Ζ' ἐν Καλύμνῳ» ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1896 καὶ δ') «Τὸ σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου» γαλλιστὶ ἐν Καίρῳ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1902.

Ἐξαντληθειῶν τῶν τεσσάρων πραγματειῶν τούτων, ἅτε ἐκασταχοῦ προθυμώτατα ζητουμένων, προβαίνω ἤδη εἰς

τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης πέμπτης πραγματείας ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ὃν φέρει ἡ τετάρτη, ἀξιωθεὶς νὰ ἐκφωνήσω αὐτὴν ὡς λόγον τῆ 29 Ἰουνίου ἔ. ἔ. ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βουλῆς τῶν Κρητῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ, τῶν Γενικῶν Προξένων καὶ Ἀξιωματικῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῆς ἐπιλέκτου κοινωρίας τῆς πρωτευούσης τῆς Κρήτης.

Ἐκφράζων τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου πρὸς πάντας τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Κρήτης εὐγενέστατα προστατεύοντας καὶ ὑποστηρίζοντας τὰς ὑπὲρ τῶν δεινοπαθόντων σπογγαλιέων τῆς Μεσογείου πολυετεῖς προσπάθειάς μου, εὐχομαι διαπύρως, ὅπως καὶ ἡ παροῦσα πραγματεία συντελέσῃ εἰς τὴν ὅσον θάσσονα ἐπίτευξιν τοῦ τόσον ἐπιποθουμένου ἱεροῦ σκοποῦ ἐν ταῖς κατὰ τοῦτο ἔτι ὑστερούσαις χώραις τῆς Μεσογείου.

Ἐν Χανίοις Κρήτης, τῆ 14 Ἰουλίου 1903

Κ. ΦΛΕΓΕΛ

ΥΨΗΛΟΤΑΤΕ

ΣΕΒΑΣΤΗ ΟΜΗΓΥΡΙΣ

Χαίρω τὰ μάλα ἐπὶ τῷ, ὅτι ἔχω σήμερον τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλήσω πρὸς Ὑμᾶς περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου ἐν τῷ τεμένει τούτῳ τῶν Μουσῶν καὶ τῆς Νομοθεσίας, ἐν ᾧ λίαν εὐγενῶς φιλοξενεῖ ἡμᾶς ὁ εὐανδρὸς δῆμος Χανίων, ἐκφράζω δὲ αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας μου ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ρέκτου καὶ φιλοπροόδου Δημάρχου κ. Νικολάου Σκαμνάκη.

Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ χώρῳ τούτῳ ἐπεράτῃσε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ Ἐντιμὸς Βουλὴ τῶν Κρητῶν τὰς κοινωφελεῖς ἐργασίας αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Κρήτης καὶ δὴ καὶ διετήρησεν ἀδιασάλευτον ὡς πολῦτιμον παρακαταθήκην τὸν περὶ σπογγαλιείας σωτήριον νόμον τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, τὸν Θεῖα συνάρσει θεσπισθέντα πρὸ τετραετίας, παρ' ὅλας τὰς κατ' αὐτοῦ καταβαλλομένας ἀποπείρας ἀνατροπῆς ἐκ μέρους τῶν ἐκτὸς τῆς Κρήτης κατοικούντων φίλων τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων. Εὐδοκεῖ δὲ νὰ σκεπάζῃ ἡμᾶς κατὰ τοῦτο πεφωτισμένος καὶ ἰσχυρὸς συναντιλήπτωρ ἡ Α. Βασιλικὴ Ὑψηλότης ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ἑλλάδος, Ὑπατος Ἀρμοστής ἐν Κρήτῃ, Οὗ τὰ ἔτη εἶησαν πλείστα καὶ πανευδαίμονα, ὁ Θεῖα συνάρσει δις ἐξόχως ἀνδραγαθήσας, ἐν Ἰαπωνίᾳ μὲν διὰ σωτηρίου ράβδου διασώσας τὴν πολῦτιμον ὑπαρξίν τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος Μεγαλειοτάτου Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου τοῦ Β', ἐν Κρήτῃ δὲ δι' εὐεργετικῆς νομοθεσίας τὸν σύγχρονον καταβαλὼν Μινώταυρον, τὸν πολὺ φοβερώτερον καὶ εἰδεχθέστερον τοῦ ἀρχαίου.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν πολῦτιμον συμπάθειαν Ὑμῶν ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων τῆς Μεσογείου, τῶν ἀπὸ 37 ἐτῶν ἀπο-

δεκατιζομένων και ἄλλως δεινοπαθούτων ἕνεκα τῆς ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ φρικτῆς καταχρήσεως τῶν ἀνθρωποκτόνων και σπογγοφθόρων σκαφάνδρων, ἧτις ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς προὔκλεσε τὸ περιπετειῶδες και πολυθρύλητον καταστὰν σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου, τὸ ζωτικώτατα ἐνδιαφέρον κατὰ πρῶτον μὲν λόγον αὐτοὺς τοὺς σπογγαλιεῖς μετὰ πληθυσμοῦ ἀνωτέρου τῶν 100,000 ψυχῶν ἀπὸ Τύνιδος μέχρι Συρίας, κατὰ δεῦτερον δὲ ὅλας τὰς σπογγοπαραγωγοὺς χώρας τῆς Μεσογείου μετὰ πληθυσμοῦ πολλῶν ἑκατομμυρίων, κατὰ τρίτον δὲ ὀλόκληραν τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφ' οὗ πρόκειται περὶ τοῦ πάσχοντος πληθίου, μέλλοντος νὰ σωθῆ ἐξ ἀνηκούστων δεινῶν.

Οἱ σπογγαλιεῖς τῆς Μεσογείου ἔζων ἐν εὐημερίᾳ και εὐτυχίᾳ, ἐφ' ὅσον ἠλίευσον τοὺς σπόγγους διὰ τῶν τριῶν πατροπαραδότων, ὑγιεινῶς και οἰκονομολογικῶς ἀμέμπτων τρόπων, δηλαδὴ διὰ τῆς γυμνῆ τῷ σώματι καταδύσεως, διὰ τοῦ κάμακος και διὰ τῆς γαγγάδας, ἐξ ὅτου δὲ τῷ 1866 σχεδὸν συγχρόνως ἐν Ἑλλάδι και Τουρκίᾳ εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν εἰσῆχθησαν τὰ ἀπαίσια σκάφανδρα, ἀθρόα ἐνέσκηψαν τὰ κακὰ εἰς τοὺς πρὶν τόσον εὐτυχεῖς σπογγαλιευτικοὺς πληθυσμοὺς, δηλαδὴ θάνατοι πρόωροι και αἰφνίδιοι και χρόνιοι ἀσθένειαι τῶν νεανιῶν και ἀνδρῶν, ἀνάλογος μέγας ἀριθμὸς χηρῶν και ὄρφανῶν ἀνευ πόρων μετὰ χειρίστων συνεπειῶν και διὰ τὴν πρὶν τόσον αὐστηρὰν ἠθικὴν, κόραι ἄγαμοι ἕνεκα λειψανδρίας, κατὰστασις ἀνήκουστος, ἔλλειψις τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου διὰ πλείστους ἕνεκα ὀλονέν προχωρούσης ἐξολοθρευσεως τῶν σπόγγων διὰ τῶν σκαφάνδρων, ἐπαιτεῖα και μετανάστευσις, ἰδίως εἰς Ρωσσίαν και Ἀμερικὴν, ἐπιβαλλόμεναι ἕνεκα τῆς ἐνδείας, συνελόντι δ' εἰπεῖν, κοινωνικὴ ἀποσύνθεσις ὑπὸ μορφήν εἰδεχθεστάτην, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὡχρῖξ ὁ εἰς τὸν ἀρχαῖον Μινώταυρον προσφερόμενος αἱματηρὸς φόρος, ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ ἥρωος καταλυθεῖς.

Ταῦτα ἦσαν τὰ ἀπαίσια ἀποτελέσματα τῆς εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν εἰσαγωγῆς τῶν σκαφάνδρων. Ἐὰν δὲ και οἱ σπογγαλιεῖς τῆς Ἰταλίας και τῆς Τυνησίας, ὡσπερ και πολλοὶ ἐκ τῶν

τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν παρεδέχθησαν τὰ σκάφανδρα, οὐχ' ἤττον ὑποφέρουσι πολὺ καὶ οὗτοι ἕνεκα τῆς ἐξαντλήσεώς τῶν σπόγγων, ἣν προξενούσιν οἱ τὰ σκάφανδρα μεταχειριζόμενοι.

Αὕτη ἦν ἡ ἀξιοθρήνητος κατάστασις, εἰς ἣν εἶρον τοὺς σπογγαλιεῖς τῆς Μεσογείου κατὰ τὸ 1892 καὶ ἤτις ἐν μέρει ὑφίσταται ἔτι νῦν καὶ ἤθελεν ὑφίστασθαι πλήρης ἐν ὅλῃ τῇ φρικαλεότητι αὐτῆς, ἐὰν αἱ πεφωτισμένοι Κυβερνήσεις τῆς Σαρμου, Κρήτης, Κύπρου, Τυνιδος, Αἰγύπτου καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας δὲν εἶχον εὐσπλάχνως κκαταργῆσαι τὸ δεινὸν κακὸν, εἰσακούσασαι τὰς δικύρους ἱκεσίας, μεθ' ὧν ἀπετάθην πρὸς αὐτάς.

Ποτὲ ζήτημα δὲν ἀναφαίνεται ἄνευ σκανδάλου, ἄνευ καταχρήσεως, ἄνευ αἰτίας κακοῦ, ἐπιβεβαίωι δὲ τὸν κανόνα τοῦτον καὶ τὸ σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου. Ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ εἶνε ἡ ἀχαλινώτος δίψα τοῦ κέρδους, ἡ ὑπὸ ἄλλων ἔτι ἀποτυφλοῦντων καὶ μωραίνοντων παθῶν ὑποθαλαπομένη, ἄνευ τοῦ εὐεργετικοῦ ἐλέγχου τῶν Κυβερνήσεων, ἄνευ τῆς μετριοπαθείας καὶ σωφροσύνης, ἣν ἐπιβάλλει ἡμῖν πρὸς τὸ γενικὸν καλὸν ὁ Θεῖος Νόμος. Ἄνθρωποι, πλησθέντες τῆς ἀχαλινώτου δίψης ταύτης τοῦ κέρδους, ἐθεώρησαν καλὸν πρὸς 37 ἐτῶν νὰ μεταχειρίζωνται τὸ πρὸς ὅλως δι' ὅλου ἄλλου σκοπὸν ἐφευρεθὲν σκάφανδρον εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν, διετήρησαν δὲ τὴν κατάχρησιν ταύτην μέχρι νῦν, ἂν καὶ ἀμέσως συνέβαινον πολλοὶ περιπτώσεις θανάτου καὶ ἀσθενειῶν, χειροτέρων τοῦ θανάτου. Ἄλλὰ βεβαίως δὲν κατώρθωσαν νὰ ὑποδουλώσωσιν ὅλον τὸν κόσμον εἰς τὴν φρικτὴν κατάχρησιν ταύτην, εἶρον τοῦναντίον ἀντίστασιν παρ' αὐτοῖς τοῖς συμπατριώταις καὶ συνδημάταις αὐτῶν καὶ οὕτως ἤρξατο ὁ μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἀγὼν, ὅτε μὲν φανερός, ὅτε δὲ λανθάνων, ὅτε μὲν ἐσωτερικὸς, ὅτε δὲ—καὶ ἰδίως κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν—ἐξωτερικὸς, καθ' ὃν Θεῖα συνάρσει τὸ κακὸν ἤρξατο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑποχωροῦν σημαντικῶς πρὸ τοῦ καλοῦ.

Ἡ σπογγαλιεῖα ἐξῆσκειτο ἐν τῇ Μεσογείῳ ἤδη κατὰ τὴν γσ-

ραράν ἀρχαιότητα καὶ ὑφίστατο καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας μέχρι νῦν, ἀλλ' οὐδεμία ἐποχὴ εἶδε τόσῃν δυστυχίαν τῶν σπογγαλιῶν ἢ τὸ τελευταῖον τρίτον τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ παρόντος, καθ' ἣν ὁμως ἤρξατο καὶ ἡ τόσον ἐπιποθουμένη πρὸς τὰ βελτίω τροπὴ. Κατὰ τὴν εὐτυχεῖ ἐποχῇ, πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν σκαφάνδρων, οἱ σπόγγοι εὕρισκοντο ἐν ἀφρονίᾳ εἰς ὕδατα ὄρθθη καὶ βαθῆ, οἱ σπογγαλιεῖς δὲ καὶ ἰδίως οἱ δῦται ἦσαν περιζήτητοι καὶ ἐλάμβανον καλὸν μερίδιον ἐκ τῆς ἐργασίας, κωπηλάται δὲ πολυάριθμοι προσελαμβάνοντο ἀντὶ καλοῦ μισθοῦ ἐκ τῶν περιχώρων. Πάντες δὲ οἱ ἔφηβοι, νεανῖαι καὶ ἄνδρες μέχρι προβεβηκυίας ἡλικίας ἀπησχολοῦντο εἰς τὸ βούτος ἢ εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ κάμακος ἢ τῆς γαγγάδας, τοὺς τρεῖς πατροπαραδότους καλοὺς τρόπους τῆς σπογγαλιείας. Ὀλόκληροι στόλοι σπογγαλιευτικῶν ταχυπλῶν πλοίων τοῦ τύπου τῆς σκάφης μετὰ 8 ἕως 10 δυτῶν καὶ 4 κωπηλατῶν ἕκαστον ἀνεχώρουν κατὰ πᾶν ἔαρ μετὰ τὸ Πάσχα ἐκ τῶν λιμένων τῆς Συρίας, ἐκ τῶν νήσων Καλύμνου, Σύμης, Κάλκης, Τήνου, Λέρου, Ἀστυπάλαιας, ἄλλοι δὲ στόλοι σπογγαλιῶν, ἐργαζομένων διὰ καμάκων καὶ γαγγάδων, ἀνεχώρουν ἐξ Ἀλικαρνασοῦ, Κρήνης, Ὑδρας, Κρανιδίου, Ἐρμιόνης, Σαλαμίνας καὶ ἄλλων τόπων εἰς διάφορα μέρη τῆς Μεσογείου, ἐπέστρεφον δὲ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μετὰ τοῦ πληρώματος ὑγιῶς καὶ εὐφροσύνης καὶ μετὰ πλουσίας λείας εἰς σπόγγους, οὓς ἐπώλουν εἰς τοὺς ἐπιτοπίους ἐμπόρους πρὸς ἐξαγωγήν.

Εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν ἔμενον τότε μόνον αἱ γυναῖκες, τὰ παιδιά καὶ οἱ πρεσβῦται, καταγιγνώμενοι εἰς οἰκιακὰς καὶ ἀγροτικὰς ἐργασίας καὶ δὴ εἰς τὸν θερισμὸν τῆς κριθῆς καὶ τοῦ σίτου. Αἱ γυναῖκες δὲ καὶ αἱ κόραι, ἀλέθουσαι τὸ κριθᾶρι ἐν τῷ χειρομύλῳ, ἔψαλλον κατὰ σκοποὺς ἀρχαίους στίχους τῆς αὐτῶν ἐφευρέσεως, τὰ οὕτω λεγόμενα καλημερίσματα, χαιρετῶσαι διὰ τοῦ ποιητικοῦ τρόπου τούτου τοὺς ἀπόντας συζύγους ἢ μνηστῆρας, τοὺς ἀδελφούς, πατέρας ἢ υἱοὺς αὐτῶν. Οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι ἦσαν λίαν θρησκοὶ ἄνευ φανατισμοῦ ἢ δεισιδαιμονίας· οὐ μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες πάσης ἡλικίας ἐπεσκεπτόντο τακτικῶς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ τόπου αὐτῶν ἢ καὶ μακρὰν τῆς πα-

τρίδας, ἐτήρουν καλῶς τὰ ἀρχαῖα καὶ καλὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ ἦσαν πάντοτε διαγωγῆς σάφρονος καὶ ἀξιοπρεποῦς. Ἀλλὰ πῶς ἠλλαξάν πάντα ταῦτα, ἐξ οὗτου τὰ σκαφάνδρα διεσάλευσαν τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν εὐεξίαν τῶν λαμπρῶν σπογγαλιέων τούτων, ἀποδεκατίζοντα αὐτούς! Καταδεδικασμένους εἰς πρόωρον θάνατον ἢ χρονικὴν ἀσθένειαν, χειροτέραν τοῦ θανάτου, ὁ διὰ σκαφάνδρου ἐργαζόμενος σπογγαλιεὺς προσπαθεῖ νὰ λησμονῇ τὴν ἀπαισίαν θέσει αὐτοῦ ἐν τῇ κούφῳ δικασκεδάσει τῆς σήμερον, ἵνα αὐριαν μετὰ τὸν θάνατον ἀφήσῃ τοὺς γηραλέους γονεῖς ἢ τὴν νεαρὰν σύζυγον καὶ τὰ μικρὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν ἄκρα ἔνδεια ἢ, χειρότερον τούτου, ἵνα ὡς παραλυτικὸς μοιράσῃ μετ' αὐτῶν τὴν ἄκραν ἔνδειαν ταύτην, ἢ, ὅπερ τὸ κατακρύφον τῆς δυστυχίας, ἵνα καταστῇ ἐπαίτης οὐ μόνον ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς ξένα μέρη.

Ἰπάρχουσι δὲ ἔτι παρὰ τοῖς δυστυχέσι τούτοις σπογγαλιευτικοῖς πληθυσμοῖς ἔχνη τῆς πρὶν εὐεξίας αὐτῶν ἠθικῆς μᾶλλον ἢ ὑλικῆς, ἐνθυμοῦνται ἔτι ζωηρῶς τοῦ καλοῦ ἄνευ σκαφάνδρων καιροῦ καὶ χαιρετῶσι μετ' ἀφάτου χαρᾶς τὴν αὐγὴν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν καλὴν ἄνευ σκαφάνδρων ἐποχὴν. Καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος διαρκεῖ πλέον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, πλέον τοῦ πολέμου τῶν τριάκοντα ἐτῶν, ὀλόκληρα 37 ἔτη!

Ἰπάρχουσι τέσσαρες σπουδαῖαι αἰτίαι τῆς δικαιώσεως ταύτης τοῦ δεινοῦ κακοῦ, ἢ πρώτη εἶνε, ὅτι πρόκειται περὶ ζητήματος θαλασσινοῦ καὶ πτωχῶν σπογγαλιέων τόπων ἀποκεντρῶν, ἢ δευτέρα εἶνε, ὅτι πρόκειται περὶ ζητήματος οὐχὶ μιᾶς χώρας, ἀλλὰ διεθνοῦς, ἢ τρίτη εἶνε, ὅτι οἱ ἀσπλαγχνοὶ ὑποστηρικταὶ τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων ἐτόλμων καὶ τολμῶσιν ἔτι διὰ παντοίων μέσων καὶ δὴ καὶ διὰ τοῦ ἀστηρίκτου μέρους τοῦ τύπου νὰ παραπλανῶσι τὰς Κυβερνήσεις καὶ τὴν κοινὴν γνώμην, ὅτι δῆθεν πρόκειται περὶ ἐθνικῆς βιομηχανίας, περὶ πηγῆς ἐθνικοῦ πλοῦτου, ἢ τετάρτη δὲ εἶνε ἡ πλήρης ἔλλειψις ἐπιστήμου στατιστικῆς περὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἰδίως ἔνεκα τῶν τριῶν τελευταίων αἰτιῶν ἢ ἀλήθεια ἔμεινε κεκρυμμένη ἐπὶ τοσοῦτον καιρὸν, ἀλλὰ πάντοτε ἀναφαίνεται. Ὅλοι αἱ ἰδέαι, ὅλοι οἱ νεωτερισμοὶ θέον νὰ ὑφίστανται ἔλεγχον ἠθικὸν καὶ πρακτικόν, ἵνα

ἐκτιμῶνται κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἀξίαν αὐτῶν. Ἡ εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν ἐφαρμογὴ τῶν σκαφάνδρων ὑπέστη τὸν ἔλεγχον τοῦτον πρὸ πολλοῦ μετὰ πλήρους ἀποτυχίας, ἅτε προξενούσα μεγίστην βλάβην εἰς τὴν ὑγίειαν καὶ ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν ἀναπαραγωγὴν τῶν σπόγγων, ἐκ τῆς ἀλυσίας τῶν ὁποίων ἀποζῶσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι. Ὅθεν καὶ σφόδρα διεμχρτυρήθησαν οἱ σπογγαλιευτικοὶ πληθυσμοὶ κατὰ τῆς φρικτῆς ταύτης καταχρήσεως τῶν σκαφάνδρων. Αἱ ἐγγώριοι δὲ Ἀρχαί, ὑπέσχοντο τὴν παῦσιν αὐτῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς λίαν ταχέως ἐλησμόνησαν τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν, χαριζόμεναι εἰς τοὺς ἐκκινήτας τῶν σκαφάνδρων, οἵτινες ἐνόμιζον, ὅτι διὰ τῆς διὰ σκαφάνδρων σπογγαλιείας εἶχον εὖρει χρυσοφόρον Πακτωλόν. Ἀλλὰ τί πλάνη! Τὸ σκαφάνδρον ἐξολοθρεύει οὐ μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ὧν τὴν ἀξίαν οἱ ἐπιχειρηματῆαι οὗτοι ἐν Κάρῳ μοίρα ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σπόγγους, ἐν δὲ καὶ ἡ θάλασσα ἐμπεριέχῃ πλήθη αὐτῶν, δὲν ὑπάρχει τι μὴ ἐξαντλούμενον, ὅτε ἡ ἀναπαραγωγὴ αὐτοῦ ἐμποδίζεται. Συνεπεία τοῦ προώρου θανάτου καὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν σπογγαλιεῶν καὶ τῆς ὀλονέν προχωρούσης ἐξαντλήσεως τῶν σπόγγων οἱ λίαν πλεονέκται ἐπιχειρηματῆαι ταχέως εὕρισκον ἀντὶ τοῦ ὄνειρευομένου Πακτωλοῦ τὴν ἔρημον καὶ τὰς ἀράς τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν, κατατρέφοντες καὶ καταστρεφόμενοι. Τοιοῦτό τι δὲν εἶνε πλέον ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ μανία τυχηροῦ παιγνίου ὑπὸ μορφήν εἰδαχθεστάτην, ἣν ἐτόλμων καὶ τολμῶσιν οἱ ἐπιχειρηματῆαι οὗτοι νὰ ὀνομάζωσιν ἐθνικὴν βιομηχανίαν. Χαρακτηρίσας ἐπαρκῶς τὴν θλιβεράν βιομηχανίαν ταύτην, ἐκφράζω μίαν καὶ μόνην εὐχὴν ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδιάς μου· εἴθε ὁ Ὑψίστος νὰ φυλάττῃ πᾶσαν χώραν ἀπὸ τοιαύτης βιομηχανίας!

Οἱ κάτοικοι πολλῶν νήσων καὶ παραλίω τῆς Μεσογείου ἦσαν καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἄριστοι θύται καὶ χειρισταὶ τοῦ κάμακος ἢ τριαίνης καὶ τῆς γαγγάβας ἢ γαγγάμου, μεταχειριζόμενοι καὶ τότε τοὺς τρεῖς καλοὺς τρόπους διὰ τὴν σπογγαλιεῖαν, ὡσπερ καὶ νῦν, ἀναφέρει δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἐν Οὐρανίᾳ (κεφ. 8) ἐξοχόν θύτην, τὸν Σκυλλίαν ἐκ Σκιωνῆς. Τὸν σπόγγον δὲ ἤδη ἀνα-

φέρουσιν ὁ μὲν Ὀμηρος ἐν Ὀδυσσεΐᾳ, γ 453, ὁ Αἰσχύλος δὲ ἐν Ἀγαμέμνονι (1329), ἄλλοι δὲ ἄλλαχού. Οἱ γυμνοὶ δῦται κατέρχονται μέχρι τοῦ λίαν σημαντικοῦ βάρους τῶν 80 μέτρων, μένουσι δὲ ἐντός τοῦ ὕδατος $1\frac{1}{2}$ ἕως 2 λεπτά, ὀλίγιστοι δὲ $2\frac{1}{2}$ ἕως $2\frac{3}{4}$. Ὅπως καταβαίνει ταχύτερον, ἐγχειρίζεται ὁ δῦτης ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο λελαξευμένην πλάκα λευκοῦ μαρμάρου, ζυγίζουσαν περίπου 12 ὀκάδας καὶ προβάλλων αὐτὴν διὰ τῶν προτεταμένων βραχιόνων αὐτοῦ, πηδᾷ ἀπὸ τοῦ πλοίου κατὰ κεφαλῆς εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῶ χονδρὸν σχοινίον, προσδεδεμένον ἔνθεν μὲν εἰς τὴν ὀπὴν τῆς πλακῆς, ἔνθεν δὲ διὰ λεπτοτέρου σχοινίου εἰς τὸν καρπὸν τῆς δεξιᾶς, ἀκολουθεῖ αὐτῷ εἰς τὸν πυθμένα· ἡ πλάξ δὲ μετὰ τοῦ σχοινίου καλεῖται σκανδάλι. Μεταχειριζόμενος τὴν πλάκην συγχρόνως ὡς ἔμβολον καὶ ὡς πηδάλιον, ὁ δῦτης μετὰ μεγάλης ταχύτητος διευθύνεται εἰς τὸ, ὅπερ ἐπιθυμεῖ, μέρος καὶ περιπατεῖ ἄκροις τοῖς ποσὶν ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἢ ἐπὶ ὑφάλων βράχων, ἀποσπῶν καὶ βάλλων τοὺς σπόγγους εἰς δίκτυον, ὅπερ κρέμαται ἐκ τοῦ αὐχένος καὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ. Εἰς σημεῖον, διδόμενον ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ σχοινίου, ἀνεκλύεται ὑπὸ δύο ἐπὶ τοῦ πλοίου συντρόφων καὶ ἀναπαύεται ὀλίγον μέχρι νέας καταδύσεως. Ὁ μόνος δὲ κίνδυνος, ὃν διατρέχει, προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ καρχαρίου, αἷ δυστυχίαι ὅμως αὐταὶ συμβαίνουσι σπανιώτατα.

Ὁ δὲ δεῦτερος τρόπος τῆς σπογγαλιείας γίνεται διὰ κάμακος ἢ τριαίνης, ἐχούσης τέσσαρας ἄκρας σιδηρᾶς ἐπὶ δύο στερεῶς συνδεδεμένων κονταρίων ἕως 20 μέτρων τὸ μήκος ἐν λέμβῳ μετὰ 3 ἕως 5 ἀνδρῶν. Μεταχειρίζονται δὲ οὗτοι καὶ ὀπτικὸν ὄργανον ἀπλούστατον, συνιστάμενον ἐκ κυλίνδρου ἐκ λευκοσιδήρου, ἔχοντος πρὸς τὴν βάσιν ὑαλοπίνακα, διὰ πίεσεως δὲ ἐλαφρᾶς ἐξομαλῶνον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ οὕτω διαυγέστερον καθιστῶν τὸ ὕδωρ. Ὁ δὲ τρίτος τρόπος τῆς σπογγαλιείας γίνεται διὰ τῆς γαγγάμου, κοινῶς γαγγάβας καλούμενης, δηλαδὴ σακκοειδοῦς δικτύου περίπου 4 μέτρων τὸ μήκος, συρμένου ἐπὶ τοῦ ὀμαλοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἐν σημαντικῷ βά-

θει, ἀποφεύγοντος δὲ τὰς ἐπικινδύνους δι' αὐτὸ ἀνωμαλίας τοῦ πυθμῆνος, ὑφάλα καὶ βράχους, ἐν βάθει δὲ μείζονι τῶν 90 μέτρων καὶ πλέον δὲν βλάπτει οὐδένα καὶ οὐδὲν, διότι δι' οὐθενὸς ἄλλου τρόπου δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ φθάσῃ εἰς τοσοῦτον βάθος, σήπονται δὲ οἱ σπόγγοι, ἐὰν δὲν ἀλιεύωνται διὰ τῆς γαγγάμου. Ἐπίσης εἶνε ἀδάσιμος ἡ φήμη, ὅτι δῆθεν αἱ γάγγαμοι βλάπτουσι τὸν γόνον τῶν ἰχθύων, ἐνῶ οὗτοι ἀποθέτουσι τὸν γόνον αὐτῶν ἐπὶ ὑφάλων πετρῶν πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἵνα θερμαίνηται ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἐκκολάπτονται οὕτω τὰ μικρὰ ὀψάρια.

Τὰ πλοῖα τῶν τριῶν καλῶν τρόπων τῆς σπογγαλιείας διακρίνονται εἰς λέμβους, κοινῶς γιάγκας καλουμένας, καὶ σκάφας· τῶν μὲν πρώτων ἐπιβαίνουνσι 3 ἕως 5 σπογγαλιεῖς χειρισταὶ τοῦ κάμακος ἢ δύται, τῶν δὲ δευτέρων 8 ἕως 10 δύται. Ἡ σκάφη δὲ, ἡ σύρουσα γάγγαμον, ἀρκεῖται εἰς πλήρωμα 5 ἀνδρῶν. Ἡ ἡλικία τῶν σπογγαλιέων ποικίλλει ἀπὸ 14 ἕως 60 ἐτῶν, εἰς δὲ αὐτῶν εἶνε ὁ ἰδιοκτῆτης καὶ πλοίαρχος τοῦ πλοίου· ἐντὸς πάσης δὲ σκάφης τῶν γυμνῶν θυτῶν ὑπάρχουσι καὶ 2 ἕως 4 κωπηλάται πρὸς γωπηλασίαν καὶ ὑπηρεσίαν τῶν θυτῶν, οἵτινες τρώγουσι μόνον τὴν ἐσπέραν μετὰ τὴν ἐργασίαν. Τὸ ἀντίτιμον δὲ ὅλου τοῦ ἀλιεύματος διανέμεται μεταξὺ τῶν θυτῶν ἀνά ἴσα μερίδια, τὸ δὲ πλεῖον λαμβάνει ἐπίσης ἐν, οἱ δὲ κωπηλάται ἀνά ἡμισυ μερίδιον ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὠρισμένον μισθόν. Εἶνε δὲ αἱ σκάφαι πλοῖα λίαν ταχύπλοα, ἔχουσαι χωρητικότητη 4 ἕως 5 τόννων, ἓν ἰστὸν μετὰ κεραίας καὶ πέντε ἰστιῶν καὶ 3 ζεύγη κωπῶν πρὸς κίνησιν ἐν νηνεμίᾳ ἢ καὶ κατ' ἐναντίου ἀνέμου.

Ὁ δὲ τέχνητος τρόπος τῆς σπογγαλιείας διεξάγεται, ὡς μὴ ὄφειλε, διὰ σκαφάνδρου, τοῦ ἀποτροπαίου τούτου μηχανήματος, τοῦ τόσην δυστυχίαν καὶ ἐρήμωσιν εἰς τοὺς σπογγαλιευτικούς πληθυσμούς ἐπενεγκόντος, ἐξ ὅτου τῷ 1866 εἰσῆχθη εἰς τὴν σπογγαλιείαν. Τὸ πλοῖον ὅπερ ἐργάζεται διὰ σκαφάνδρου, δέχεται 6 ἕως 12 δύτας καὶ ἰσχυρίμους ἄνδρας διὰ διαφόρους ὑπηρεσίας, συνοδεύεται δὲ πάντοτε ὑπὸ ἄλλου πλοίου, βρατσέρας, φερούσης τὰς τροφὰς καὶ διάφορα σκεύη, δεχομένης ὅς καὶ τὸ ἄ-

λίευμα. Ἡ ἐκκίνησις δύο τοιούτων πλοίων μετὰ σκαφάνδρων, καλῶς ἐφωτισμένων δι' ἓν θέρος διὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Ἀφρικής, ἀπαιτεῖ τὸ ποσὸν 40,000 φράγκων χρυσῶν, ἡ ἐκκίνησις δὲ σκάφης μετὰ γυμνῶν δυτῶν μόνον ὡς ἕγγιστα 3000 φράγκων, ἡ δὲ λέμβου ἔτι πολὺ ὀλιγώτερον. Καθ' ἑαυτὸ τὸ σκαφάνδρον εἶνε ἐφεύρεσις εὐεργετικωτάτη διὰ διαφόρους ὑποβρυχίους ἡσύχους ἐργασίας, ἀλλ' ἡ ἐν τῇ σπογγαλιεῖα κατάχρησις αὐτοῦ εἶνε ὀλεθριωτάτη διὰ τοὺς σπογγαλιεῖς καὶ διὰ τοὺς σπόγγους. Ὁ ἐν τῷ σκαφάνδρῳ δύτης, ἐὰν δεόντως προφυλάσσηται, δύναται νὰ ἐργάζηται ἄνευ μεγάλου κινδύνου ἐντὸς βάθους μέχρις 20 μέτρων, ἐν βάθει δὲ μετξὸν τῶν 20 ἕως 85 μέτρων, μέχρι τοῦ ὁποίου ὁ δυστυχῆς δύτης νῦν συχνὰ ἀναγκάζεται νὰ καταβαίνει, ὁ ἀήρ, ὁ καταβιβαζόμενος διὰ τῆς ἀεραντλίας τοῦ σκαφάνδρου ὑπὸ δύο εὐρώστων ἀνδρῶν μετὰ κόπου, εἶνε ἀναλόγως πεπιεσμένος, ἵνα καταδαμάξη τὴν ἀναλόγως τῷ βάθει ἀεὶ βαρυτέραν πίεσιν τῆς θαλάσσης, σφόδρα σφιγγουσαν τὸ φόρεμα πρὸς τὴν σάρκα τῶν κάτω μερῶν τοῦ σώματος καὶ οὕτως ὠθοῦσιν τὸ αἷμα διαρκῶς πρὸς τὰ ἄνω μέρη, πρὸς τὴν καρδίαν καὶ τὴν κεφαλὴν.

Τὸ φοβερὸν εἶνε, ὅτι ὁ ἐν τῷ σκαφάνδρῳ δύτης οὐδὲν αἰσθάνεται κάτω τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ὃν διατρέχει, ἀλλ' αἰφνιδίως προσβάλλεται ὑπὸ παραλυσίας ἤττον ἢ μᾶλλον θαρρείας ἢ καὶ θανάτηφόρου μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ἐπιστροφὴν ἕνεκα τῆς βιαίας ἐκρήξεως τοῦ εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ κυκλοφοροῦντος λίαν πεπιεσμένου ἀέρος καὶ ἄλλων αἰτιῶν. Ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου ὀρῖζει ὁ ὁδηγὸς τοῦ δύτου, κλαυζέρης καλούμενος, ἀναλόγως τῷ βάθει τὸν χρόνον τῆς ἐν τῷ θυτῷ τῆς θαλάσσης διαμονῆς αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὑπερβολικὸν βάθος εἶνε ἡ βεβαία καταδίκη τοῦ δυστυχοῦς δύτου εἰς θάνατον ἢ εἰς ἀσθένειαν, πολὺ χειροτέραν τοῦ θανάτου, τὸ δὲ ζήτημα εἶνε μόνον, πότε, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, μηνῶν ἢ ἐτῶν, θὰ ἀποθάνῃ αἰφνιδίον καὶ πρόωρον θάνατον ἢ θὰ ἀσθενήσῃ. Οἱ πλοίαρχοι δὲ ἀναγκάζονται νὰ καταβιβάξωσι τόσον βαθέως τοὺς δυστυχεῖς δύτας, διότι εἰς τὰ ἀβαθῆ μέρη τῆς θαλάσσης ἐξηντλήθησαν ἤδη ὀλοτελῶς οἱ σπόγγοι ἀκριβοῦς διὰ τῶν σκαφάνδρων καὶ διότι οἱ δύται,

προβλέποντες θάνατον και ἀσθένειαν, προσπαθοῦσι νὰ καθησυχάζωσι τὴν συνείδησιν αὐτῶν δι' ὑπερβολικῶν χρηματικῶν ἀπατηήσεων, ἐπιτευχθεισῶν δὲ τούτων, κατασπατάλωσι τὰ χρήματα εἰς φαγοπότια και ἄλλας ματαίας ἐπιδείξεις και διασκεδάσεις, ἀφίοντες τὰς χήρας και τὰ ὄρφανὰ αὐτῶν ἀνευ μέσων εἰς βάρος τῆς κοινωνίας.

Μόνον ἐάν ὁ δύτης προσεβλήθη ὑπὸ ἐλαφροῦς παραλυσίας, νοσηλεύεται ἐγκαίρως και ἐγκαταλείπων τὴν φρικτὴν ἐργασίαν ταύτην, δύναται νὰ ἀνακτήσῃ πάλιν τὴν ὑγίειαν, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ἀποθνήσκει ἢ ἐν ἀκαρεῖ ἢ προσεχῶς ἢ βραδύτερον, ἀλλὰ πάντοτε προῶρως ἢ χωλαίνει ἰσοβίως, μετὰ δυσκολίας σύρων τοὺς τρέμοντας πόδας, ἢ κατάνειται διὰ βίου, κλυπτόμενος ὑπὸ πληγῶν. Συχνὰ δὲ και τὰ σκάφανδρα εὐρίσκονται εἰς κακὴν κατάστασιν, ἐάν δὲ ὁ σωλὴν, ὁ φέρων τὸν ἄερα, διατρυπηθῇ, ὅπερ αἰεὶ γίνεται ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὁ δυστυχῆς δύτης ἀμέσως συνθλίβεται ὑπὸ τῆς λίαν ἰσχυρᾶς πίεσεως τῆς θαλάσσης, πρὶν ἐξουδετερουμένης διὰ τοῦ ἀέρος, ὃν δύο βύμαλλοι ἄνδρες μετὰ κόπου καταβιβάζουσι διὰ τῆς ἀεραντλίας, ἢ δὲ κεφαλή αὐτοῦ φρικωδῶς παραμορφοῦται, μαυρίζει και τόσο ἐξογκοῦται, ὥστε δεῖν νὰ ἀποτμηθῇ και νὰ κατακερματισθῇ, ἵνα ἐκβληθῇ ἐκ τῆς χαλκῆς περικεφαλαίας· ὀλίγα δὲ λεπτὰ μετὰ τὸ φρικαλέον τοῦτο θέαμα ἄλλος δύτης ἐνδύεται τὴν αὐτὴν πρὸ ὀλίγου αἱματόφυρτον περικεφαλαίαν τοῦ δυστυχοῦς συντρόφου, ἀντιμετωπίζων τὸν αὐτὸν θάνατον δίκην μονομάχου τῆς ἀρχαίας Ρώμης, τὸν νεκρὸν δὲ ρίπτουσιν ἐντὸς σάκκου, βεβαρυμένου διὰ πετρῶν, εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἐπίσημος στατιστικὴ περὶ τῆς θνησιμότητος και τῶν ἀσθενειῶν τῶν θυμάτων τῶν σκαφάνδρων, οὐχ' ἤττον ἐξηκρίβωσα, ὅτι ἡ θνησιμότης αὐτῶν εἶνε ὡς ἑγγίστα 20 % κατ' ἔτος, ἢ δὲ περίπτωσις ἐλαφροτέρας ἢ βαρυτέρας ἀσθενείας 25 %, ἐν ᾧ οἱ διὰ τοῦ κάματος και τῆς γαγγάβας ἐργαζόμενοι σπογγαλιεῖς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὑφίστανται βλάβην, οἱ δὲ γυμνοὶ δύται διατρέχουσι μόνον τὸν ἐκ τοῦ καρχαρίου κίνδυνον, ἐξ ὧν τὰ δυστυχήματα εἶνε τόσο σπάνια, ὥστε δὲν λαμβάνον-

ται ὑπ' ὄψιν ὑπ' αὐτῶν τῶν σπογγαλιέων. Εἶνε δὲ ἐκ τῶν σπανιω-
τάτων γεγονότων, ἐὰν κατὰ τὸ παρὸν θέρος συνέβησαν δύο δυστη-
χήματα ἐκ καρχαριῶν καὶ δὴ ἐν Κρήτῃ. Ἡ Ἔντιμος δὲ Βου-
λή τῶν Κρητῶν, λίαν φιλοστόργως ὑπὲρ τῶν σπογγαλιέων
μεριμνῶσα, ἐψήφισεν 500 δραχμὰς πρὸς καταδίωξιν καὶ
ἐξολόθρευσιν τοῦ ἐπικινδύνου καρχαρίου. Τὰ θύματα δὲ τῶν
σκαφάνδρων ἀνὰ τὰ 37 ἔτη τῆς ἐν τῇ σπογγαλιεῖα καταχρή-
σεως αὐτῶν ὑπολογίζονται ὡς ἔγγιστα εἰς 5000 νεκρῶν καὶ
2000 ἐκ θαρρείας παραλυσίας παθόντων καὶ εἰς οὐδεμίαν πλέον
ἐργασίαν χρησίμων, ἐκ μετρίας δὲ ἢ ἐλαφροῦς παραλυσίας,
σὺν τῷ χρόνῳ εἰς θαρεῖαν παραλυσίαν ἢ θάνατον μετατρεπομέ-
νης, πάσχουσι σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν σκαφάνδρῳ
ἐργαζόμενοι, ὥστε ἐπολλαπλασιάσθησαν χῆραι καὶ ὀρφανὰ ἐν φρι-
κτῷ μέτρῳ μετὰ κακίστων συνεπειῶν καὶ διὰ τὴν πρὶν τόσον αὐ-
στηρὰν ἠθικὴν, πολλαὶ δὲ κόραι δὲν ὑπανδρεύονται ἔνεκα λειψαν-
δρίας καὶ διότι γάμοι μετὰ δούτου ἐργαζομένου ἐν σκαφάνδρῳ,
προμηνύει προσεχῆ χηρείαν ἢ διατροφήν ἀσθενοῦς συζύγου.
Κατ' ὀλεθριωτάτην δὲ συνήθειαν οἱ ἐν τοῖς σκαφάνδροις ἐργα-
ζόμενοι θύται, ἀποσπῶντες καὶ τὰ μικρότερα σπογγίδια, ἄπερ
διακρίνουσι διὰ τῶν μεγεθυντικῶν φακῶν τῆς περικεφαλαίας, κα-
ταπατοῦντες δὲ διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν ἐν ἀνέσει τὸν λεπτεπίλε-
πτον γόνον τῶν πολυτίμων σπόγγων, βλάπτουσι ἀνεπανορθώ-
τως τὴν ἀναπαραγωγὴν αὐτῶν, ὅπερ τοῖς μὲν τῶν ἐπιζώντων
ἤδη προξενεῖ, τοῖς δὲ προμηνύει τὴν ἐσχάτην πενίαν, τὴν κα-
ταστροφήν, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ σωτήριος νομοθεσία τῆς παύσεως
τῶν σκαφάνδρων ἐκ μέρους τῶν ἀνωτέρω μνησθεισῶν χωρῶν τῆς
Μεσογείου.

Ὁ ἐν τῷ σκαφάνδρῳ ἐργαζόμενος δούτης, κοινῶς μηχανικῶς
καλούμενος, εὐρίσκεται ἐν φαύλῳ κύκλῳ, ἐξ οὗ μόνον δι' εὐερ-
γετικῆς νομοθεσίας δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ, περιστρεφόμενος δὲ
ἐν τῷ φαύλῳ κύκλῳ τούτῳ, ἐκφαυλίζει καὶ τὴν κοινωνίαν, εἰς
ἣν ἀνήκει. Ἡ πλεονεξία, ὁ κικῶς ἐννοούμενος παλληκαρισμὸς
καὶ ἡ ἀνάγκη ὠθουν τοὺς πρώτους δούτας εἰς τὰ σκαφάνδρα,
προτρεπόντων τῶν ἐκκινήτων καὶ πλοιαρχῶν. Ὅτε μὲν πρὸ

ὀφθαλμῶν ἔχων τὸν πρόωρον καὶ αἰφνίδιον θάνατον ἢ τὴν τοῦτου χειροτέραν ἀσθένειαν, ὅτε δὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θά ὑπεκφυγή ἔτι μίαν ἑσπέρην τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ὁ μηχανικός, πωλῶν τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ζωὴν ὅσον ἀκριβώτερον εἰς τὸν ἀγοράζοντα, λαμβάνει διὰ μίαν ἐκκίνησην $6\frac{1}{2}$ ἕως 7 μηνῶν 2500 ἕως 4000 φράγκων χρυσῶν, ἅς κατασπαταλᾷ εἰς οἶνοπωλεία καὶ καφεῖα, εἰς παιγνίδια καὶ ματαίας ἐπιδείξεις. Αἱ ἐξωγκωμέναι χρηματικαὶ ἀπαιτήσεις τῶν μηχανικῶν συχνὰ συλοθεύονται διὰ τρόπου προπετοῦς, οἱ ἐκκινηταὶ δὲ καὶ πλοίαρχοι ἀνταμείβουσιν αὐτοὺς δι' ὑπερόγκων τόκων καὶ δι' ἐπιβολῆς ἐκτάκτων δώρων, δι' ὑψίστων τιμῶν τῶν παρεχομένων τροφίμων καὶ διὰ τῆς ἀμειλίχτου καταδυσίσεως αὐτῶν εἰς τὰ μέγιστα δάθη, ὅπου εὐρίσκουσι θάνατον ἢ ἀσθένειαν. Τὸ δὲ ἐμπόριον τῶν σπόγγων περιῆλθεν ἐπίσης εἰς στενοχωρίαν ἕνεκα τῆς συστηματικῆς ἐξολοθρεύσεως τῶν σπόγγων καὶ τῶν λίαν ὑψηλῶν τιμῶν αὐτῶν, προκαλουμένων διὰ τοῦ λίαν σπατάλου τρόπου τῆς διὰ σκαφάνδρων σπογγαλιείας.

Ἐνῶ δὲ οἱ σπογγαλιεῖς τῶν τριῶν καλῶν τρόπων τῆς σπογγαλιείας διακρίνονται δι' εὐσεβείας καὶ σωφροσύνης, οἱ μηχανικοὶ πολὺ παρεξέκλιναν τῆς παλαιᾶς ἀγνότητος τῶν ἡθῶν, διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος διαφθείροντες τὴν νεολαίαν καὶ ὀλόκληρον τὴν κοινωσίαν, ἐν ἣ ζωῇ, συχνὰ δὲ καὶ δραπέται γινόμενοι. Ἡ νεᾶνις δὲ, ἢ πρὶν τόσον ἀγνή, συλλογίζεται ἤδη, πρὶν ἔτι ὑπανδρευθῆ τὸν μηχανικόν, τὸν θάνατον τοῦ μελλονύμφου αὐτῆς καὶ νέον γάμον, δυσεπίτευκτον ὅμως ἕνεκα τῆς λειψανδρίας. Ἐνῶ δὲ πρὶν ὀλόκληρος ὁ ἄρρην πληθυσμὸς τῶν σπογγαλιευτικῶν τόπων ἐκτὸς τῶν παίδων καὶ ἑσχατογῆρων μετὰ χαρᾶς καὶ πυροβολισμῶν ἀνεχώρει διὰ τὴν σπογγαλιείαν ὡς πρὸς πανήγυριν, νῦν ἀναχωροῦσι σιωπηλοὶ καὶ σοβαροὶ ὡς ἐν νεκρικῇ πομπῇ, πολλοὶ δὲ ἔχουσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ σάββανα. Οὐδὲ τὸ τρίτον δὲ τοῦ πρὶν πληθυσμοῦ ἀπασχολεῖται νῦν εἰς τὴν πατροπαράδοτον βιομηχανίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐνέσκηψεν ἄκρα ἔνδεια καὶ δυστυχία. Εὐτυχῶς ὅμως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρατηρεῖται λίαν εὐχάριστος πρὸς τὰ βελτίω τροπῇ ἕνεκα τῆς σωτηρίου νομοθεσίας τῶν ἀνωτέρω μνησθεισῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου.

Ἡ εἰσαγωγή τῶν σκαφάνδρων εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν ἐγένετο σχεδὸν συγχρόνως ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ τῷ 1866 μετὰ μεγίστων ἐκ μέρους τῶν ἐκκινήτῶν ἐλπίδων, διαψευθειῶν οἰκτρῶς, διεδόθη δὲ ἐν Ρόδῳ, Σύμῃ, Καλύμνῳ, Χάλκῃ, Καστελλορίζῳ, Κυθωνίαις, Μοσχονησίαις, Προκοννήσῳ, Αἰγίνῃ, Ὑδρᾷ, Σπέσταις καὶ Τρίκερι. Οἱ Κρανιδιώται δὲ καὶ Ἑρμιονεῖς ἔσχον τὸ ἠθικὸν σθένος νὰ ἀποσκορακίσωσι τὰ σκαφάνδρα μετὰ κατάχρησιν ἐλίγων ἐτῶν, οἱ δὲ δύται τῆς Συρίας, τῆς Λέρου, Τήνου, Ἀστυπάλαιας, Ἀλικαρνασοῦ, Κρήνης, καὶ Σαλαμίνας δὲν παρεδέχθησαν αὐτὰ καθ' ὅλου, οὐχ' ἤττον πάσχουσι καὶ οὗτοι δεινῶς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν σπόγγων, ἠναγκάσθησαν δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ἐγκαταλείπωσι τὴν σπογγαλιεῖαν καὶ δὴ νὰ ἐκπατρίζωνται. Δυσκόλως δὲ εὗρέθη κατ' ἀρχὰς ὁ τολμῶν νὰ ἀποκόψῃ τὸν λαιμὸν καὶ νὰ κατακερματίσῃ τὴν ἐν τῇ περικεφαλαίᾳ ἐξογκωθεῖσαν καὶ παραμορφωθείσαν κεφαλὴν τοῦ ἄρτι συνθλιβέντος συντρόφου, ἀλλ' οὐχ' ἤττον εὗρέθη καὶ ἔπειτα ἔγεινε συνήθεια. Τὰ κατὰ στοιχεῖα δὲ τῶν σπογγαλιεῶν, βλέποντα τὸ μέγα καλὸν καὶ προαισθανόμενα αὐξῆσιν αὐτοῦ, τόσον ἐξηγριώθησαν κατὰ τοῦ νέου καταχθονίου τρόπου τῆς σπογγαλιείας, ὥστε ὄρμησαν ἐν Καλύμνῳ κατὰ τοῦ πρώτου ἀνθρωποκτόνου σκαφάνδρου, κατακερματίσαντες αὐτὸ, ἀφ' οὗ ματαίως εἶχον παρακαλέσει τοὺς ἐκκινήτας νὰ πύσωσι τῆς ἐν τῇ σπογγαλιεῖᾳ καταχρήσεως τῶν σκαφάνδρων. Οἱ ἐκκινήται δὲ, πωρωθέντες, ἐπεκαλέσθησαν τὴν προστασίαν οὐ μόνον τῶν ἐπιτοπιῶν Ἀρχῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἣτις καὶ ἔστειλε πολεμικὸν πλοῖον εἰς Καλύμνον, διότι συνεταῖρος εἰς τὴν ἐκκίνησην τοῦ κατακερματισθέντος σκαφάνδρου ἦν Γάλλος ὑπήκοος, κατεδικάσθη δὲ ἡ κοινότης Καλύμνου εἰς τὴν πληρωμὴν ὑπερόγκου ἀποζημιώσεως. Ὅμοια συνέβησαν ἐν Σύμῃ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ οὕτως ἐγεννήθη τὸ τόσον περιπετειῶδες καὶ πολυθρύλητον καταστάν σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου, τὸ ἤδη 37 ἔτη, ὡς μὴ ἄφειλεν, ὑφιστάμενον.

Κατὰ Μάϊον τοῦ 1892 ἐγκαταστάς ἐν Καλύμνῳ πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγείας μου, τῆς ἕνεκα τοῦ προῦρου θανάτου τοῦ

ἀειμνήστου μόνου ἀδελφοῦ μου (*) δεινῶς διασαλευθείσης, εὐρέθην τάχιστα πρὸ τοῦ θεινοῦ κακοῦ, τοῦ κατατρύχοντος τὴν νῆσον καὶ τοὺς λοιποὺς σπογγαλιευτικοὺς τόπους, καὶ δὴ ὑπὸ τὴν ἐξῆς περίστασιν. Ἐπιθυμῶν νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ προουρηκίδιον φρούριον Καστρὶ ἐν τῷ βορειοδυτικῷ ἀποκέντρῳ μέρει τῆς νήσου, ἐναύλωσα λέμβον πρὸς τὸν διάπλουον ἀπὸ Τελένδου εἰς Ἐμπορεῖδον, παρατηρήσας δὲ, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τῆς λέμβου, ἀνὴρ ἀπλοῦς καὶ πτωχὸς, ἀλλὰ συμπαθητικὸς, Νικόλαος Στάμπας τὸ ὄνομα, ἐχώλαινε, ἠρώτησα αὐτὸν, ἀπὸ τί πάσχει, ἔμαθον δὲ, ὅτι πρὸ εἰκοσαετίας εἶχε προσδληθῆ ὑπὸ παραλυσίας, ἐργαζόμενος ὡς σπογγαλιεὺς ἐντὸς σικαράνδρου ἐν βάθει λίαν μεγάλῳ, διηγείτο δέ μοι ἀπαθῶς ὅλην τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν περὶ τοῦ θεινοῦ κακοῦ, τοῦ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1866 κατατρύχοντος τοὺς σπογγαλιευτικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Μεσογείου, τοὺς πρὶν τόσον εὐτυχεῖς. Ἡ ἀπλὴ δὲ ἀφήγησις τοῦ παθόντος σπογγαλιέως ἤρκεσέ μοι, ὅπως ἐννοήσω ὅλον τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, τοῦ τόσον ἀπροσδοκῆτως ἀνακαλυφθέντος, καὶ ὅπως σφοδρὰς πλησθῶ ἐπιθυμίαις νὰ συντελέσω κατὰ δύναμιν εἰς τὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

Ἐτι κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς μεταξύ τῶν σπογγαλιέων ἐν Καλύμνῳ δικιμονῆς μου ἐξέφραζον τὴν γνώμην, ὅτι τὰ σικάφανδρα δέον νὰ καταργηθῶσι πρὸς πρόληψιν γενικοῦ ὀλέθρου, οἱ καλοὶ δὲ σπογγαλιεῖς μοι ἀπήντων δι' ἐρωτήματος, πλήρους ἀπελπισίας· «Μὰ πῶς θὰ γίνῃ τὸ τοιοῦτο»; Ἐγὼ δὲ ἀντέτεινον· «Πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι θὰ γίνῃ καὶ τότε μόνον θὰ γείνη, διότι ὁ Ὑψιστος πίστιν παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖ». Τότε μοι παρετήρουν μετὰ στεναγμῶν· «Ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἠγωνίσθημεν, ἀλλ' εἰς μάτην». Οὐδόλως δὲ ἀποθαρρυνθεῖς ἐκ τῆς ἀπελπισίας ταύτης, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τὴν ἀνάγκην τῆς σωτηρίας ἐξαρτῶν, ἀπεδύθην εἰς δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα, καθ' ὃν ἐδημοσίευσα ἐν τῷ τύπῳ τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου πλεῖστα ἄρθρα καὶ τέσσαρας πραγματείας. Παρατηρήσας δὲ, ὅτι ὁ τύπος μόνον δὲν

(*) Ὁ ἐρευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς Ἐδουάρδος Φλέγελ, γεννηθεὶς μὲν ἐν Βίλνῳ τῆς Ρωσσίας τῇ 1 Ὀκτωβρίου τοῦ 1852, μεταστὰς δὲ πρὸς Κύριον ἐν Μπράς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νίγηρος τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1886.

ἤρκει κατὰ τῶν κατὰ κόσμον ἰσχυρῶν μέσων τῶν ὑποστηρικτῶν τῶν σκαφάνδρων, τῶν ἀποπλανῶντων καὶ τὸ ἀστήρικτον μέρος αὐτοῦ τοῦ τύπου, ἀπεφάσισα τῷ 1896 νὰ ἀποταθῶ πρὸς τοὺς Ἄνακτας καὶ Ἡγεμόνας, πρὸς τοὺς Κυβερνήτας καὶ Νομοθέτας, πρὸς τὸν τύπον καὶ τὴν κοινωνίαν ἐκάστης τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου καὶ δὴ καὶ πρὸς Συλλόγους, Ἐκθέσεις καὶ Συνέδρια κατὰ πρόγραμμα, ἐγγυώμενον τὴν πρὸς τὰ κρείττω μεταβολὴν βαθμιαίαν μὲν καὶ μαλακὴν, στερεάν δὲ καὶ διαρκῆ, μεταβαίνων ἀπὸ τῆς μικροτέρας χώρας πρὸς τὴν μείζονα, ἀπὸ τῆς γείτονος πρὸς τὴν μᾶλλον ἀπέχουσιν, ἀπὸ τῆς μόνον σπόγγους ἔχουσης πρὸς τὴν καὶ σπόγγους καὶ σπογγαλιεῖς ἔχουσιν μετὰ τῆς περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων διαπύρου ἰκεσίας, τὰς ἄνευ σκαφάνδρων χώρας προτάσσων ταῖς μετὰ σκαφάνδρων καὶ μολλὸν μεγίστης ἠθικῆς δυνάμεως θεωρῶν τὸ καλὸν παράδειγμα, τὸ ὑπὸ μικροτέρων μειζοσι διδόμενον.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ λίαν ἐπιποθουμένου σκοποῦ τούτου ἐκ Καλύμνου εἰς Σάμον, Κρήτην, Κύπρον, Ἰταλίαν, Αἴγυπτον καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος μεταβάς, προσεπάθουν ἀπανταχοῦ νὰ ἀναπτύσω διὰ τοῦ τύπου, δι' ἠτιολογημένων αἰτήσεων καὶ προφορικῶς τὴν ἄκραν δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν τῆς Μεσογείου καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διανέμων τὰς τέσσαρας περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος πραγματείας μου καὶ ἰκετεύων Ἄνακτας καὶ Ἡγεμόνας, Κυβερνήτας καὶ Νομοθέτας, τύπον καὶ κοινωνίαν ἐκάστης τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν χωριστὰ καὶ πασῶν συλλήθδην, ὅπως μετατρέψωσι τὰ φιλόκλινα αἰσθήματα αὐτῶν εἰς ἔργα, ὧν ἄνευ οὐ μόνον ἡ πίστις, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη νεκρά ἐστίν, δηλαδὴ εἰς σωτήριον νόμον, αὐστηρῶς ἀπαγορεύοντα ἐν ἐκάστη χώρᾳ τὴν ἐν τῇ σπογγαλιεῖα φρικτὴν κατάχρησιν τῶν σκαφάνδρων. Καὶ ὡς τῆς Θείας δυνάμεως, τῆς ἐν ἀσθενεῖα τελειουμένης, ὡς τῆς ζωπύρου ἀληθείας τῶν ῥημάτων τοῦ Ἰψίστου, τοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου (κα' 22) λέγοντος ἡμῖν· «Ἀμὴν, ἀμήν», λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ

μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῶ ὄρει τούτῳ εἴπητε, ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γυνήσεται καὶ πάντα, ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε». Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἀπὸ τότε εἰσηκούσθησαν αἱ ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων διάपुरοι ἱκεσίαι μου ἐν Σάμῳ, Κρήτῃ, Κύπρῳ, Τύνιδι, Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, ἠξιώθησαν δὲ λίαν παρηγόρου δεξιότηεως ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι παρ' ὅλην τὴν ἀντίδρασιν τῶν πεπωρωμένων ὑποστηρικτῶν τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων.

Νόμου ἐδίψων ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων, τῶν ὑπὸ τῆς ἀνομίας καταβαλλομένων, ἀκράδαντος δὲ ἀνεφύη ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἡ πίστις, ὅτι θὰ θίγῃσι τὰ διψῶντα χεῖλη μου τῆς ζωογόνου κύλικος ἐν τῇ μικρᾷ μὲν τὴν ἕκτασιν, μεγάλη δὲ τὴν δόξαν Σάμῳ, ἐὰν πρὸς αὐτὴν ἀποταθῶ. Ἐκ Καλύμνου εἰς Λιμένα Βαθείος κατ' Αὐγουστον τοῦ 1896 μεταβάς, ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ τῇ Α. Ὑψηλότητι τῷ Ἡγεμόνι τῆς Σάμου Στεφάνῳ Μουσούρῳ Μπέη, νῦν Πρεσβευτῇ τῆς Α. Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου ἐν Λονδίῳ, τοῖς τέσσασι Βουλευταῖς καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν ἐν τέλει, ὑποβαλὼν δὲ τῇ τῇ Α. Ὑψηλότητι ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων, ἠξιώθην δεξιότηεως λίαν εὐμενοῦς, πληρωσάσης με χρησίων ἐλπίδων. Ἐκτυπώσας δὲ ἐν Σάμῳ τὴν τρίτην περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου πραγματείαν μου καὶ ὑποβαλὼν τῷ Προέδρῳ τῆς κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1897 συγκροτηθείσης Γενικῆς τῶν Σαμίων Συνελεύσεως ἐριτίμῳ κ. Ἰωάννῃ Χαδζηγιάννῃ ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων, ἠξιώθην νὰ τύχω πρὸς μεγίστην χαρὰν μου παμφηρεῖ τοῦ τόσον ἐπιπεθουμένου σωτηρίου νόμου, ὃν ἠδόκησε νὰ κυρώσῃ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1898 ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν Στέφανος Μουσούρος Μπέης. Ἐὰν δὲ καὶ ὑπῆρχον τότε οἱ λέγοντες, ὅτι ἡ Σάμος μικρὰ ἐστίν, ἀντέλεγον, ὅτι μέγας ἐστὶν ὁ ἐν καιρῷ δίδων τῷ διψῶντι τὴν κύλικα, τῷ πεινῶντι τὸν ἄρτον, τῷ δυσπραγεῦντι τὸν σωτήριον νόμον καὶ ὅτι μοχλὸς μεγίστης ἠθικῆς δυνάμεως

εἶνε τὸ καλὸν παράδειγμα, τὸ ὑπὸ μικροτέρων μείζοσι διδόμενον.

Κατ' Ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1895 καὶ Ἰούνιον τοῦ 1898 εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάς, προσήνεγκον ἐκεῖ πολλοῖς ἐξήχοις καὶ ἀρμοδίοις ἀνδράσι τὰς περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου πραγματείας μου, δημοσιεύσας τὴν δευτέραν πραγματείαν ἐν τῇ ἐγκρίτῳ ἡμερῶν «Κωνσταντινούπολις», εἶτα δὲ ὡς ἰδιαίτερον τεῦχος ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ προλειάνας οὕτω τὸ ἔδαφος διὰ τὸν σωτήριον νόμον ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ἀπήλαυον δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Ἀντιγόῃ τῆς λίαν πολυτίμου μοι συναναστροφῆς μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ζ', "Ὅν ἠτύχησα νὰ γνωρίσω ἐν Καλύμνῳ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1895 καὶ ὅστις, γνωρίσας ἐκεῖ ὡς Μητροπολίτης ἔτι τὴν φρικτὴν ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ κατάχρησιν τῶν σκαφάνδρων, ἔκτοτε ἔμεινε καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Χρυσοστόμων καὶ Φωτίων καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν Αὐτοῦ θερμουργὸς προστάτης τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων καὶ τῶν ἀσθενῶν ὑπὲρ αὐτῶν προσπαθειῶν μου. Κατ' Αὐγούστον δὲ τοῦ 1899 εἰς Χανία Κρήτης μεταβάς ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ τῇ Αὐτοῦ Βασιλικῇ Ὑψηλότητι τῷ Πρίγκηπι Γεωργίῳ τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτῳ Ἀρμοστῇ ἐν Κρήτῃ, τοῖς πεπνυμένοις Συμβούλοις Αὐτοῦ, τῷ Γενικῷ Προξένῳ τῆς Ρωσσίας κ. Ἀλεξάνδρῳ Ἀλεξάνδροβιτς Γίρς καὶ ἄλλοις σπουδαίοις καὶ ἀρμοδίοις προσώποις, ἀξιώθεις δὲ λίαν εὐμενοῦς δεξιώσεως καὶ ὑποβαλὼν τῇ Αὐτοῦ Βασιλικῇ Ὑψηλότητι ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων, ἠσθάνθη μερίστην χαρὰν, ὅτε τῇ 27 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ἠδύοχησε νὰ θεσπίσῃ τὸν σωτήριον νόμον. Ἐλαβον δὲ τῇ 30 Ἰουνίου τοῦ 1901 παρὰ τοῦ τότε ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Συμβούλου ἐριτίμου κ. Κωνσταντίνου Φοῦμη τὸ ἐξῆς λίαν πολυτίμον καὶ λίαν πειστικὸν καὶ δι' ἄλλας Κυβερνήσεις πιστοποιητικὸν περὶ τοῦ φιλανθρώπου καὶ κοινωφελοῦς τοῦ νόμου τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων.

Αριθ. Πρωτ. 2628.

Διεκπ. 1358.

ΚΡΗΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ

Ὁ ὑποφαινόμενος Κωνσταντῖνος Μ. Φούρης, διδάκτωρ τῆς νομικῆς, Σύμβουλος ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ, πιστοποιῶ·

Ὅτι συνετελεσθῆσεν ἀπὸ 6 Ὀκτωβρίου 1899, ὑποβληθείσης τῇ Ἀνωτέρᾳ Διευθύνσει ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπὸ τοῦ κ. Καρόλου Φλέγελ, ὁ ὑπ' ἀριθ. 97 Νόμος, ὁ ἀπαγορεύων τὴν διὰ σκαφάνδρων σπογγαλιεῖαν ἐθελούσθῃ ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ, καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐπισήμῳ Ἐφημερίδι τῆς Κρητικῆς Πολιτείας» ὑπ' ἀριθ. 97 ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1899·

Ὅτι τὸ εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐφανερῶθησαν ἤδη, διότι οἱ εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν ἐπιδιδόμενοι πληθυσμοὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους ἀπηύθυναν ἤδη πρὸς τὴν Κρητικὴν Κυβέρνησιν εὐχαριστήρια διὰ τὸ φιλόανθρωπον μέτρον, ὅπερ εἶχε λάβει·

Ὅτι ἀληθῶς, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διὰ σκαφάνδρων σπογγαλιεῖας προφυλάττει τοὺς σπογγαλιεῖς ἀπὸ πολυαριθμοὺς ἀσθενείας καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν παραλυσίαν καὶ τὸν ἐκφυλισμὸν, ὥσπερ καὶ ἀπὸ πρόωρον καὶ αἰφνίδιον θάνατον·

Ὅτι, πλὴν τούτου, τὸ ἀπαγορευτικὸν τοῦτο μέτρον εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα οὐ μόνον τὴν προφύλαξιν τῶν πληθυσμῶν, τῶν εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν ἐπιδιδομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀύξησιν τῆς εἰς τὰ παρρησια τῆς Κρήτης παραγωγῆς τῶν σπόγγων, ἥτις ἔνεκα τῆς μακροχρονίου χρήσεως τῶν σκαφάνδρων εἶχε σημαντικῶς ἐξαντληθῆ·

Ὅτι, τέλος, ἡ Βουλὴ τῶν Κρητῶν, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὸ φι-

λάνθρωπον καὶ κοινωφελές τοῦ ὑπ' ἀριθ. 97 Νόμου καὶ τὰ σω-
τήρια ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἐκύρωσεν αὐτὸν παμφηφαί.

Ἐν Χανίοις, τῆ 30 Ἰουνίου 1901.

Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Σύμβουλος
Κωνσταντῖνος Μ. Φούμης
διδάκτωρ τῆς νομικῆς

Κατ' Αὐγουστον δὲ τοῦ 1900 εἰς Κρανίδιον, Ἐρμιόνην καὶ
Σαλαμίνα μεταβάς, ἵνα ἀντιληφθῶ ἐκ τοῦ πλησίον τῆς ἐκεῖ
καταστάσεως τῶν πραγμάτων, ἐβεβαιώθην ἔτι μᾶλλον περὶ
τοῦ διαπύρου πόθου, ὃν τρέφουσι καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι σπαγγα-
λιεῖς, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παῦσιν τῶν σκαφάνδρων. Ἐλαβον δὲ
παρὰ τῶν Δημάρχων Ἐρμιόνης καὶ Σαλαμίνας κ. Κωνσταν-
τίνου Γκολεμᾶ καὶ κ. Ἀναγνώστου Κούλουρη ἔνθερμα εὐχα-
ριστήρια διὰ τὰς κατὰ τῶν σκαφάνδρων ἐνεργείας μου μετ'
εὐχῶν, ὅπως ἐξακολουθήσω ταύτας μέχρι τοῦ αἰτίου τέλους.
Ὅμοια εὐχαριστήρια ἔλαβον καὶ ἀλλάχθην καὶ δὴ τρία ἐκ Κα-
λύμνου, τὸ πρῶτον ἀπὸ 2 Μαρτίου 1896 ἐπὶ δημογερόντων τῶν
κ. κ. Λεωνίδα Καραβοκυροῦ καὶ Σακελλαρίου Τάταρη, τὸ δεύ-
τερον ἀπὸ 22 Ἰανουαρίου 1902 ἐπὶ δημογερόντων τῶν κ. κ.
Μιχαὴλ Μαγκλῆ καὶ Νικολάου Λισγάρη καὶ τὸ τρίτον ἀπὸ 17
Ἰουνίου 1902 ἐπὶ τῶν αὐτῶν δημογερόντων καὶ ἐν ἑκ Σύμης
ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ μετὰ 545 ὑπογραφῶν ἀπὸ 20 Νοεμβρίου
1902, μετὰ βαθυτάτης δὲ εὐγνωμοσύνης ἐδέχθην τὰς ἐκδη-
λώσεις ταύτας ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης ἐκ μέρους ἐκεῖνων, ὑπὲρ
ῶν καταβάλλω τὰς ἀσθενεῖς προσπάθειάς μου. Ἀναφέρω δὲ
πάντα ταῦτα καὶ ὅμοια ἐν τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ πείσω
ὅσον ταχύτερον τὰς κατὰ τὴν σωτήριον ὑπὲρ τῶν σπογγαλιέων
νομοθεσίαν ἔτι ὑστεροῦσας χώρας τῆς Μεσογείου, ὅτι διὰ τῶν
ἀσθενῶν προσπαθειῶν μου ἐπιδιώκω σὺν Θεῷ φιλόθρωπον καὶ
κοινωφελέστατον σκοπὸν ὑπὲρ μεγάλου διεθνoῦς, ἰδίως δὲ
Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐναγωνίως προσδοκῶντος τὴν ἐκπλήρωσιν
αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ χιμαιράν τινα ἢ ἔθνηκὴν ζημίαν, ὡς διατείνονται
οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν, οἱ ἀσπλαγγνοὶ ὑποστηρικταὶ τῶν ἀνθρωπο-
κτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων.

Περιορίζομαι νά ἀναφέρω τὸ ἐξῆς εὐχαριστήριον γράμμα τοῦ
Δημάρχου Σαλαμίνοσ ἀξιότιμου κ. Α. Κουλούρη.

Ἔριθ. 683

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Δήμαρχος Σαλαμίνοσ

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Κύριον Κάρολον Φλέγελ

εἰς Ἀθήνας

Ἀξιότιμε Κύριε,

Οὐκ ὀλίγα θύματα ἐπαρουσίασεν ἐφέτοσ ἢ διὰ τῶν σκαφάνδρων
σπογγαλιεία, οὐκ ὀλίγαι γῆραι καὶ ὄρφανᾶ ἐφέτοσ ἀριθμοῦνται ἐν
τοῖσ σπογγαλιευτικοῖσ δήμοισ, τοῖσ τὰ σκάφανδρα μεταχειρι-
σμένοισ.

Λίαν ηὐχαρισμένοι ἐκ τῆσ μέχρι τοῦδε ἐν τῷ σπογγαλιευτικῷ
ζητήματι ἐνεργείασ Ὑμῶν, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶσ νά ἐνεργήσητε
διὰ παντὸσ νομίμου μέσου, ὅπως καὶ ἄλλα Κράτη μιμηθῶσι τὸ
ἄριστον παράδειγμα τῆσ Σάμου καὶ τῆσ Κρήτησ, διὰ νά παύσωσιν
ὅσον τάχιον τὰ μέγιστα ἐκ τῶν σκαφάνδρων προερχόμενα δυστυ-
χήματα καὶ συνεπῶσ ἀναλάβη ἢ διὰ τῶν ἀδραδῶν τρόπων καὶ δὴ
καὶ τοῦ κάμακοσ σπογγαλιεία.

Ἄλλωσ οἱ σπογγαλιευτικοὶ πλῆθυσμοὶ ἀπειλοῦνται ἀπὸ γενι-
κὴν καταστροφὴν, ἔνθεν μὲν ἐνσκήπτει μεγίστη ἔνδεια, ἔνθεν δὲ
ἐκφυλισμὸσ σωματικὸσ καὶ πνευματικὸσ.

Ἐν Σαλαμίनि 24 Αὐγούστου 1900.

Μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεωσ

Ὁ Δήμαρχοσ

Ἀναγνώστησ Καλούρησ

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ Αὐγούστον τοῦ 1900 εἰς Κύπρον μεταδᾶσ,
ἔσχον τὴν τιμὴν νά παρουσιασθῶ τῇ Α. Ἐξοχώτητι τῷ Μεγάλῳ
Ἀρμοστῇ τῆσ Κύπρου Σερ Χάινισ Σμιθ καὶ πολλοῖσ τῶν ἐν
τέλει, ἀξιωθεῖσ λίαν εὐμενοῦσ δεξιώσεωσ. Ὑποβαλὼν δὲ τῇ Α.
Ἐξοχώτητι καὶ τῷ Νομοθετικῷ Συμβουλίῳ τῆσ Κύπρου ἡτιλο-
γημένην αἴτησιν περὶ παύσεωσ τῶν σκαφάνδρων, ἐπληρώθην
ἄκρασ χαρᾶσ, ὅτε ἡ Α. Ἐξοχώτησ ηὐδόκησε νά θεσπίσῃ τὸν

σωτήριον νόμον κατὰ Μάρτιον τοῦ 1901. Ἦδη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1893 εἰς Ἰταλίαν μεταβάς, ἐδημοσίευσα ἰταλιστὴν ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἐν Μεδιολάνοις ἐγκρίτου «Ἐταιρείας πρὸς Ἐμπορικὴν Ἐξερεύνησιν τῆς Ἀφρικῆς» (φυλλ. Μαρτίου, Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου τοῦ 1893) τὴν πρώτην περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου πραγματείαν μου, ὡς ἰδιαίτερον δὲ τεύχος ἐν Γενούῃ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1894 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Νῆσος Κάλυμνος καὶ ἡ σπογγαλιεία». Κατὰ Ἰούνιον δὲ τοῦ 1901 δι' Ἀθηνῶν καὶ Κρήτης εἰς Ρώμην μεταβάς, ὑπέβηλον ἡτιολογημένην αἴτησιν περὶ καταργήσεως τῆς ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ φρικτῆς καταχρήσεως τῶν σκαφάνδρων εἰς τὰς Αὐτῶν Ἐξοχότητας τὸν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸν κ. Κωνσταντῖνον Μορίν, ἀντιναύαρχον, καὶ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας, τῆς Βιομηχανίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου Ὑπουργὸν κ. Γουίδωνα Μπατσέλλι, ἐξαρτωμένης τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐκ τῶν δύο ὑπουργείων τούτων, λαβὼν παρ' ἀμφοτέρων τῶν Ὑπουργῶν λίαν τιμητικὰς ἐγγράφους ἀπαντήσεις, πληρωσάσας με χρηστῶν ἐλπίδων. Ἔσχον δὲ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ ἀμφοτέροις τοῖς Ὑπουργοῖς καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν ἐν τέλει, ἀξιώθεις λίαν εὐμενοῦς δεξιώσεως καὶ τῶν σαφεστέρων διαβεβαιώσεων περὶ θεραπείας τοῦ δεινοῦ κακοῦ. Παρατήρησα δὲ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ σημαντικὴν ἐλάττωσιν τῶν σπόγγων, προερχομένην ἐκ τῆς ὑπὸ σπογγαλιέων τοῦ Αἰγαίου ἐκεῖ ἀνεξελέγκτως τελουμένης καταχρήσεως τῶν σκαφάνδρων.

Ἦν δὲ λίαν εὐχάριστον καθήκόν μου νὰ παρουσιασθῶ τοῖς ἐν Ρώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπισήμοις ἀντιπροσώποις τῆς φιλικτῆς πατριδος μου Ρωσσίας. Καὶ ὁ μὲν Ἐξοχωτάτος Πρεσβευτὴς κ. Ἀλέξανδρος Ἰβάνοβιτς Νελίδωφ ἀπεδήμει ἐπ' ἀδείᾳ ἐν Πετροπόλει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ λίαν εὐμενῶς μὲ ἐπροστάτευσεν ὁ πρῶτος σύμβουλος τῆς Πρεσβείας κ. Ανατόλιος Νικολάιεβιτς Κρουπένσκις. Ἔσχον δὲ τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ καὶ εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Ἀθήναις Ἐξοχωτάτους Πρεσβευτὰς, εἰς τὸν ἐν Καίρῳ Διπλωματικῶν Πράκτορα, εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σμύρνῃ, Πειραιεῖ, Κρήτῃ καὶ Γενούῃ Γενικοὺς Προξένους, εἰς Προξένους καὶ Ὑποπροξένους τῆς Ρωσσίας ἐν

ἄλλαις πόλεσι τῆς Μεσογείου, ὡσπερ καὶ εἰς τοὺς ἐν Κρήτῃ Γενικοὺς Προξένους τῶν ἄλλων Μεγάλων Δυνάμεων. Πᾶσι δὲ τούτοις τοῖς διασήμεσι ἀνδράσι τὰς περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου πραγματείας μου προσενεγκῶν καὶ διὰ ζώσης αὐτὸ ἀναπτύξας, ἐγενόμην δεκτὸς ὑπ' αὐτῶν λίαν εὐμενῶς, ἐκφράζω δὲ αὐτοῖς παροῦσι καὶ ἀπουσίᾳ σήμερον καὶ δημοσίᾳ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν εὐμενῆ καὶ λίαν τελεσφόρον προστασίαν, ἧς ἠξιώθησαν καὶ ἀξιοῦνται παρ' αὐτῶν αἰ ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων τῆς Μεσογείου πολυετείς προσπάθειά μου.

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἀναπτυχθὲν πρόγραμμά μου ἐνήργουν καὶ ἐνεργῶ οὐ μόνον ἐκασταχοῦ διὰ πάσας τὰς λοιπὰς χώρας ἑμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἰδίως ἔτι ἀπὸ γείτονος πρὸς γείτονα, ὡς ἐν Σάμῳ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ γείτονι Κρήτῃ αἰτίας λύσεως τοῦ ζητήματος, ὡς ἐν Κύπρῳ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ γείτονι Αἰγύπτῳ, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ γείτονι Τυνησίᾳ. Ἡ Κρήτη μὲν οὖν ἠκολούθησε τὸ λαμπρὸν παράδειγμα τῆς Σάμου μετὰ ἐν ἔτος, ἡ Αἴγυπτος δὲ τὸ τῆς Κύπρου ἐπίσης μετὰ ἐν ἔτος. Ἡρκεσαν δὲ τῇ Κυβερνήσει τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος τοῦ Μπέη τῆς Τύνιδος καὶ τῷ ἐκεῖ Ἀρμοστῇ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας αἰ ἐν τῷ τύπῳ τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου πολυετείς παρακλήσεις μου, τὸ λαμπρὸν παράδειγμα τῆς Σάμου, Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ αἰ ἐν τῷ τύπῳ τῆς Ρώμης κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονήν μου ζωηραὶ προτροπαί, ἵνα κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1901, διαμένοντός μου ἔτι ἐν Ρώμῃ, θεσπισθῇ ὁ σωτήριος νόμος τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων ἐν Τύνιδι, ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ μακρᾶς προθεσμίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἥτις προσέτι ἀνευνώθη.

Κατὰ τὸν Νοέμβριον δὲ τοῦ 1901 δι' Ἀθηνῶν καὶ Ἀλεξανδρείας εἰς Κάϊρον μεταβάς, ἵνα ὑποστηρίξω καὶ προσωπικῶς τὴν ἐκ Καλύμνου εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν Κεβίδη τῆς Αἰγύπτου Ἀββᾶν Χελμῆν Πασσᾶν ὑποβληθείσαν περὶ καύσεως τῶν σκαφάνδρων ἠτιολογημένην αἴτησίν μου, ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὰς Αὐτῶν Ἐξοχότητας τὸν Διπλωματικὸν Πράκτορα τῆς Ρωσσίας κ. Ἀλέξανδρον Ἰβάνοβιτς Κοϊάνδερ.

τὸν Λόρδον Κρόμερ, τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸν Ἀχμέτ Μαζλοῦμ Πασσᾶν, τὸν ἐπὶ τῶν Δημοσίων Ἔργων καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸν Χουσεΐν Φαخرῆν Πασσᾶν, εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Σύμβουλον κ. Γόρστ, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀκτοφυλακῆς Χούντερ Μπέη καὶ ἄλλα σπουδαία καὶ ἀρμόδια πρόσωπα. Ἀναπτύξας δὲ τοῖς διασήμεσι ἀνδράσι τούτοις λεπτομερῶς τὴν ἄκραν δυστυχίαν τῶν σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, δηλαδή τὴν ἐν τῇ σπογγαλιείᾳ φρικτὴν κατάχρησιν τῶν σκαφάνδρων, ἤξιώθη νὰ τύχῃ Θεῖα συνάρσει καὶ ἐκεῖ τοῦ σωτηρίου νόμου τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1902 πρὸς μεγίστην χαρὰν μου καὶ τῶν σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν.

Ἰδίως πλούσιον ἔτος εἰς γεγονότα καὶ δὴ λίαν εὐχάριστα διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας σπογγαλιεῖς, ἀρξαμένους ἕνεκα τῆς σωτηρίου νομοθεσίας νὰ ἀνακύπτωσιν ἐκ πολυετῶν ἀπωλειῶν καὶ δυστυχιῶν, ἦν τὸ περυσινὸν 1902. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον ὁ ἐν Βηρυτῶν Πρόξενος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. G. Bie Ravndal ἔστειλεν εἰς τὸ ἐν Βασιγῶνι Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσιν περὶ σπογγαλιείας καὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ ἐπίσημῳ ὄργανῳ τῶν προξενικῶν ἐκθέσεων «Advance Sheets of Consular Reports» τῇ 12 Φεβρουαρίου καὶ ἀναφέρουσαν καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν δεινοπαθοῦντων σπογγαλιεῶν πολυετεῖς προσπάθειάς μου. Ὅπερ δὲ ἰδίως διακρίνει τὸν διάσημον ἄνδρα τοῦτον, εἶνε ἡ εὐγένεια, μεθ' ἧς μοὶ ἀνεκοίνωσε τοῦτο διὰ φιλοφρονησάτης ἐπιστολῆς ἀπὸ 25 Μαρτίου 1902, ἀποστείλας καὶ ἀντίτυπον τοῦ ἐπίσημου περιοδικοῦ μετὰ τῆς λίαν σπουδαίας ἐκθέσεως αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν Ἰανουάριον ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ἐκ Καΐρου εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων Γεώργιον τὸν Α'. ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων, συνυποβαλὼν καὶ τὴν τρίτην περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος πραγματείαν μου. Ἦν δὲ τὸ διάδημά μου τοῦτο οὐ μόνον ἀπλῆ ἐκτέλεσις τοῦ προσχεδιασθέντος προγράμματός

μου, ἀλλὰ καὶ ἄμυνα ἀναγκαιοτάτη, διότι ὁ ἐν Καίρῳ Διπλωματικὸς Πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωάννης Γρυπάρης, νῦν Πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατέβαλλε κατὰ διαταγὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πᾶσαν τὴν ἰδιόζουσαν αὐτῷ διπλωματικὴν ἱκανότητα, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν παῦσιν τῶν σκαφάνδρων. Καὶ ἀπέτυχε μὲν κατὰ τοῦτο, ἐπέτυχεν ὁμως, ἕνεκα τῶν ζωηρῶν παραστάσεων καὶ τῶν πρὸς τοὺς ἰθύντορας τῆς Αἰγύπτου φιλικῶν σχέσεων αὐτοῦ, ἄχαριν ἀναβολὴν τῆς θεσπίσεως τοῦ σωτηρίου νόμου ἐπὶ μῆνας καὶ ἄλλην ἄχαριν προθεσμίαν μηνῶν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ.

Οὐχ ἤττον ἀναθέτουσιν οἱ φίλοι τῶν σκαφάνδρων μέχρι νῦν τὰς ἐλπίδας αὐτῶν εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν ἤδη ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Γρυπάρην, ἐνοχλοῦντες αὐτὸν μετ' ἀνυπερβλήτου ἀφελείας διὰ μικρῶν τηλεγραφημάτων καὶ δι' ἐγγράφων καὶ προφορικῶν παρακλήσεων, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐν τῇ Ὄθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ θεσπισθέντος σωτηρίου νόμου, τοῦ σώζοντος καὶ εὐεργετοῦντος μέγα διεθνή καὶ δὴ καὶ Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν. Φρονῶ ὁμως, ὅτι ματαιοπονοῦσι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπως ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Κρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἄλλ' αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν, ἔστω καὶ ματαιούμεναι καὶ ἄσκοποι, εἶνε οὐχ ἤττον πολὺ ἐπιζήμιοι διὰ τὴν σπογγαλιεῖαν καὶ τὸ σπογγεμπορίον, διότι διαιωνίζουσι τὴν ἐκκρεμῆ κατάστασιν, ἣτις ἤδη ἐπὶ ὀλόκληρα 37 ἔτη δεινῶς συντηράττει τοὺς σπογγαλιευτικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Μεσογείου καὶ τοὺς σπογγεμπορικοὺς κύκλους. Ὅθεν εἶνε ἀληθῶς ὕψιστος καιρὸς γὰρ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην πρὸς τὸ γενικὸν καλὸν καὶ εἰς ὑπὸ διεθνoῦς συνδικακέψεως, ἅφ' οὗ πρόκειται περὶ ζητήματος διεθνoῦς, ζητήματος τῆς Μεσογείου.

Ἐφάνησαν τότε κατὰ τὸν καιρὸν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τῶν σκαφάνδρων ἐνεργειῶν μου ἐν τῷ ἑλληνικῷ τύπῳ τῆς Αἰγύπτου, εἶτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἄρθρα τινὰ, πλήρη σοφιστείας, ὑποστηρίζοντα τὰ σκαφάνδρα καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλλομένας προσπάθειάς τοῦ κ. Γρυπάρη, εἰς ἅπερ οὔτε ἀπήντησα. Ἀθρόος δὲ ὁ διεθνῆς τύπος ἀπὸ Καίρου μέχρι Πετρούπολεως καὶ Βασιγ-

κτώνος θερμότητα και εύγενέστατα ύπεστήριξε και ύποστηρίξει τὰς ύπὲρ τῶν δεινοπαθούντων σπογγαλιέων και κατὰ τῶν σκαφάνδρων πολυετείς προσπάθειάς μου, δημοσιεύσας και δημοσιεύων πλείστα περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου ἄρθρα μου και πλείστα ἄρθρα διευθυντῶν, συντακτῶν και ἀνταποκριτῶν περιοδικῶν και ἡμερησίων, ἐν αἷς συγκαταλέγονται και ἐπίσημοι, οἷαι ὁ ἐν Πετροπόλει « Ἀγγελιαφόρος τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς Βιομηχανίας και τοῦ Ἐμπορίου » τὸ ἐν Βασιγυτῶνι ἐπίσημον ὄργανον τῶν προξενικῶν ἐκθέσεων « Advance Sheets of Consular Reports », ἡ ἐν Χανίοις « Ἐπίσημος Ἐφημερὶς τῆς Κρητικῆς Πολιτείας », τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς ἐν Μεδιολάνοις Ἐταιρείας πρὸς Ἐμπορικὴν Ἐξερεύνησιν τῆς Ἀφρικῆς, τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς ἐν Καίρῳ Κεδιδικῆς Γεωγραφικῆς Ἐταιρείας, τὸ ἐπίσημον ὁμώνυμον ὄργανον τοῦ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον Προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου λίαν κοινωφελῶς δρῶντος Συλλόγου « Ἀνάπλασις », τὸ ἐν Πετροπόλει διεθνὲς περιοδικὸν ἀλιείας και ἰχθυοτροφίας « Revue Internationale de Pêche et de Pisciculture » και ἄλλα. Ὅθεν μεγίστη ὀφείλεται εύγνωμοσύνη και τῷ διεθνεί τύπῳ.

Τὸ μόνον ἐπιχείρημα, ὅπερ προβάλλουσιν οἱ ἀσπλαγχοὶ φίλοι τῶν ἀνθρωποκτόνων και σπογγοφθόρων σκαφάνδρων πρὸς δικαιολογίαν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν και τῶν πολλῶν θυμάτων αὐτῶν, ἅπερ προσπαθοῦσι νὰ ἀποκρύψωσιν ἢ νὰ παριστῶσιν ὡς ἀσήμαντα, εἶνε τὸ, ὅτι τὰ σκάφανδρα εἶνε πλουτοφόρα. Οἱ τὴν ἀλήθειαν ὅμως γνωρίζοντες και διακίδοντες και τὴν νίκην αὐτῆς και μόνης ἐπιθυμοῦντες και ἐπιδιώκοντες δικτεινόμεθα, ὅτι τὰ σκάφανδρα εἶνε φορεῖς τῆς πτωχείας, δυστυχίας και ἐρημώσεως. Πλουτοφόρα εἶνε τὰ σκάφανδρα δι' ὀλιγίστους, ἐπὶ τῶν δακτύλων μετρούμενους, ἐπὶ ἀνυπολόγιστον ζήμιαν πλείστων, ἐπὶ καταστροφὴν ὀλοκλήρων κοινωνιῶν. Ὑπὸ τὸν ἀπαράδεκτον ὄρον τοῦτον ὑπάρχουσι και ἄλλα δὴθεν πλουτοφόρα ἐπαγγέλματα, ὑπὸ τῆς κοινωνίας καταδικαζόμενα και ὑπὸ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας καταδιωκόμενα, ἅπερ περιττὸν εἶνε νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα. Λίαν δὲ χαρακτηριστι-

κὼν ἔτι διὰ τοὺς φίλους τῶν σκαφάνδρων εἶνε, ὅτι δὲν μετροῦσιν ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ἐπικαλούμενοι ἐν τῇ στενοχωρίᾳ αὐτῶν προθεσμίας, ἐνῶ αὐτοὶ δὲν δίδουσι προθεσμίαν, ὑφαρπάσαντες ἡμῖν κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1902 ἄνευ προθεσμίας τὴν Σάμον καὶ καταβάλλοντες ματαίως, ὡς εὐχομαι καὶ πέποιθα, προσπάθειάς πρὸς ὑφαρπαγὴν ἄνευ προθεσμίας καὶ ἄλλων χωρῶν. Δὲν δύναται δὲ νὰ παραβληθῇ ἢ ἐπὶ ὀλίγα ἔτη μᾶλλον ἀπειλουμένη ἢ πραγματικὴ ἔλλειψις ὀλίγων σπόγγων μετὰ τῆς ἀπωλείας ἔστω ἐνὸς ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ σύγχρονος Μινώταυρος οὗτος δὲν χορταίνει ἀπὸ ἑνα ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπαιτεῖ σμῆνῃ ἀναπήρων καὶ ἐκατόμβας νεκρῶν, ἐγκαταλειπόντων ἀπροστατεῦτους χήρας καὶ ὄρφανὰ, γηραλέους γονεῖς καὶ νεαρὰς ἀδελφάς, εἰς ἀγαμίαν ἕνεκα λειψανδρίας καταδικασθείσας. Καὶ εὐρίσκονται ἔτι ἐπὶ προσώπου γῆς φίλοι καὶ προστάται τοῦ ἀπανθρώπου θηρίου τούτου χάριν ὀλίγων σπόγγων! Ἡ ἀλήθεια δὲ πρεσβεύει, ὅτι μετὰ τὴν παῦσιν τῶν σκαφάνδρων οὐ μόνον σώζονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἀλιεύονται ἀσυγκρίτως περισσότεροι σπόγγοι, ἅτε ἀφιέμενοι ἐλεύθεροι νὰ ἀναπτύσσωνται κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα, ἐνῶ τὰ σκαφάνδρα τοὺς βυθοὺς τῶν θαλασσῶν πληροῦσι νεκρῶν, σπόγγων δὲ ἐντελῶς ἀπογυμνοῦσιν.

Τῇ 1 δὲ Φεβρουαρίου 1902 ἐποικιστάμην ἐν τῇ ἐν Καίρῳ Κεδιδικῇ Γεωγραφικῇ Ἐταιρείᾳ διέλεξιν γαλλιστί περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου πρὸ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, προήδρευε δὲ ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ διάσημος ἰατρός Ὀνούφριος Ἀμπάτε Πασσάς, παρίστατο δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Δημοσίων Ἔργων Ὑπουργὸς Χουσεῖν Φαχρή Πασσάς. Ἡ διάλεξις αὐτῇ ἐδημοσιεύθη λίαν ταχέως ἐν τῷ ἐν Καίρῳ Ἐθνικῷ Τυπογραφίῳ ὡς ἰδιαιτέρον τεῦχος, ἀμειρωθὲν τῇ Αὐτοῦ Ὑψηλότητι τῷ Κεδιδίῳ τῆς Αἰγύπτου, εἶτα δὲ ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς Κεδιδικῆς Γεωγραφικῆς Ἐταιρείας, ἐχρησίμευσε δὲ καὶ χρησιμεύει ἕνεκα τῆς γαλλικῆς γλώσσης, εἰς ἣν ἐξεφωνήθη καὶ ἐτυπώθη, εἰς ὅσον εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς ὀρθῆς ἀντιλήψεως τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος, δηλαδὴ εἰς τὴν καταδίκην καὶ παῦσιν τῆς ἐν τῇ σπογγ-

γαλιεῖα φρικτῆς καταχρήσεως τῶν ἀπαισίων σαφάνδρων, πρῶ-
τιστα δὲ ἐν Πιτρουπόλει ἐπὶ σπουδαιοτάτῃ εὐκαιρίᾳ.

Ἡ ἐν Πιτρουπόλει Αὐτοκρατορικῇ Ρωσικῇ Ἐταιρεία Ἰγθυο-
τροφίας καὶ Ἀλιείας διωργάνωσε διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ
15 Ἰανουαρίου ἕως 16 Φεβρουαρίου 1902 Διεθνή Ἐκθεσιν
Ἀλιείας, συνεκροτήθη δὲ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἀπὸ 11 ἕως 16 Φε-
βρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸ Γ' Διεθνὲς Συνέδριον Ἀλιείας καὶ
Ἰγθυοτροφίας ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον Προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Αὐτο-
κρατορικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Μεγάλου Δουκῆ Σεργίου Ἀλε-
ξάνδροβιτς. Μετὰ μεγίστης χαριετήσεως χαρᾶς τὴν διοργάνωσιν
τῆς Ἐκθέσεως ταύτης καὶ τὴν συγκρότησιν τοῦ Συνεδρίου τοῦ-
του ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς φιλάτης πατρίδος μου ὡς σπουδαιότα-
τον διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας σπογγαλιεῖς γεγονὸς, ἔστειλα ἐκ
Καίρου εἰς τὸ ἔννατον τμήμα τῆς Ἐκθέσεως, τὸ προσδιορισμέ-
νον διὰ βελτιώσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἀλιέων, ἀνὰ ἐν ἀντίτυ-
πον τῶν τεσσάρων περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Με-
σογείουπραγματειῶν μου, μέλος δὲ τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου γενό-
μενος, σώματι μὲν ἀπὼν, πνεύματι δὲ παριτάμενος, ἀπηύθυνα
πρὸς αὐτὸ ἔνθερμον ὑπὲρ τῶν δεινοπαθοῦντων σπογγαλιέων ἔκ-
κλησιν, δημοσιευθεῖσαν καὶ ἐν τῇ «Egyptian Gazette» τῆς
Ἀλεξανδρείας, ἀποστείλας ἰκανὰ ἀντίτυπα τῶν τεσσάρων πραγ-
ματειῶν μου, ἰδίως δὲ τῆς ἐσχάτης ἐν Καίρῳ ἐκτυπωθείσης γαλ-
λικῆς.

Ἐξέφρασα δὲ ἐν τῇ ἐκκλήσει μου ταύτῃ καὶ τὴν διάπυρον
εὐχὴν, ὅπως τὸ σπουδαιότατον Συνέδριον τοῦτο λάβῃ ὑπὸ τὴν πε-
φωτισμένην καὶ κραταίαν προστασίαν αὐτοῦ τοὺς δεινοπαθοῦντας
σπογγαλιεῖς, τοὺς μόλις ἀρξάμενους νὰ ἀνακλύπωσιν ἐκ πολυετῶν
σκληροτάτων ἀπωλειῶν καὶ δυστυχιῶν, καὶ ὅπως τὴν προστασίαν
ταύτην ὡς ἱερὸν πρὸς τὸν ἀνθρωπισμὸν καθήκον καὶ πολῦτιμον
παρακαταθήκη μεταδώσῃ εἰς πάντας τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Παρέ-
στησαν δὲ εἰς τὸ Συνέδριον τοῦτο πλείστοι διάσημοι ἄνδρες ἐξ ὅλων
τῶν μερῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ δὴ καὶ ἐπίσημοι ἀντι-
πρόσωποι πολλῶν Κυβερνήσεων, ἀντεπροσωπεύετο δὲ ἡ Ὄθω-
μανικὴ Αὐτοκρατορία λίαν ἐπαξίως ὑπὸ τοῦ πρώτου γραμματέως

τῆς ἐν Πιερρουπόλει Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Πρεσβείας Φαχερδὸν Μπέη, ἡ Ἰταλία δὲ ὑπὸ τοῦ δευτέρου γραμματέως τῆς ἐκεῖ Πρεσβείας κ. Κελέζια δὲ Βελιάσκο.

Καὶ ὦ τῆς χαρᾶς! Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ρῶστος μυστικοσύμβουλος Θεόδωρος Θεόδωροβιτς Μάρτενς, ὁ βαθὺς μύστης τοῦ διεθνoῦς δικαίου, μέλος διαρκὲς τοῦ Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας, παρακαλεῖ κατὰ τὴν γενικὴν συνεδρίασιν τῆς 13 Φεβρουαρίου, καθ' ἣν προήδρευε τοῦ Συνεδρίου, τὸν ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ Συνεδρίου κ. Μπαρανόφσκη, ὅπως ἀναγνώσῃ τὴν ἔκκλησίν μου, ἣτις προξενεῖ, ἢν ἠυχήθην παρὰ τοῦ Ὑψίστου, αἰσθησὶν εἰς τὰς καρδίας τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου, ὥστε ἀναγράφεται μετὰ τῶν τοῦ Συνεδρίου εὐχῶν καὶ ἡ ἐξῆς. «Εὐχῆς ἔργον εἶνε αἰ ἐνδιαφερόμεναι Κυβερνήσεις νὰ μελετήσωσι δι' ἰδιαιτέρας ἐπιτροπῆς τὴν εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν καὶ εἰς τοὺς σπογγαλιεῖς βλαβερὰν ἐπιρροὴν τῶν σκαφάνδρων». Ἡ εὐχὴ αὕτη ἀποτείνεται βεβαίως μόνον πρὸς τὰς Κυβερνήσεις ἐκείνων τῶν σπογγοπαραγωγῶν χωρῶν τῆς Μεσογείου, αἵτινες δὲν ἐθέσπισαν ἔτι τὸν σωτήριον νόμον τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων, ὡς ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ δίδουσι μετὰ τὸ θέσπισμα αὐτοῦ τοῖς σκαφάνδροις μακρὰν προθεσίαν, ὡς ἡ Τύνη, ἡ—φρικτὸν εἰπεῖν—κατήργησαν τὸν ἥδη θεσπιθέντα σωτήριον νόμον, ὡς ἡ Σάμος. Καὶ οὕτως τὸ σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου, μετὰ ὑπαρξιν 36 τότε ἐτῶν τὰ πρῶτα εἰσαχθὲν ἐνώπιον Διεθνoῦς Συνεδρίου, εὗρε τὴν θερμουργὸν συμπάθειαν αὐτοῦ καὶ ἐπισήμως ὑπ' αὐτοῦ συνεστήθη εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας Κυβερνήσεις πρὸς μελέτην. Οἱ ἀντιπρόσωποι δὲ τῶν διαφόρων Κυβερνήσεων ἔστειλαν διὰ τῶν οἰκείων Πρεσβειῶν λίαν πολυτίμους περὶ τοῦ Συνεδρίου καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος ἐκθέσεις πρὸς τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα. Οἱ Ἑλλανοδίκαι δὲ τῆς Διεθνoῦς Ἐκθέσεως ἠξίωσαν τὰς τέσσαρας ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιεῶν πραγματείας μου παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν τοῦ ἀνωτάτου βραβείου, δηλαδὴ διπλώματος τιμῆς, ἔλαβον δὲ λίαν πολυτίμὸν μοι εὐχαριστήριον γράμμα παρὰ τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου διὰ τὴν εἰς αὐτὸ ἀποστολὴν τῶν αὐτῶν τεσσάρων πραγματειῶν μου.

Κατὰ τὸν Μάρτιον δὲ τοῦ 1902 μοι ἐπεφυλάχθη εὐφρόσυνος ἔκπληξις οὐ μικροτέρα τῆς ἐκ Πετροπόλεως. Κατὰ πρότασιν εὐμενεστάτην τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος τοῦ Κεδίβη τῆς Αἰγύπτου ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆ Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος Ἄβδουλ Χαμίτ Χάν ὁ Β' ἠύδωκε νὰ μοι ἀπονεύμῃ διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων τῆς Μεσογείου ἀσθενεῖς προσπάθειάς μου τὸ παράσημον Μεδ' ἠδιὲ δ' τάξεως, ὅπερ ἐδέχθη μετὰ βαρυτάτης εὐγνωμοσύνης, ἄκρας ὡς ἐκ τούτου πλησθεὶς χαρᾶς, διότι ἡ ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος γενομένη μοι ἀπονομή παρασήμου οὐ μόνον ἦν μεγίστη τιμὴ δι' ἐμὲ προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρῶς ἀντηνάκλα καὶ ἀντανακλᾷ ἐπὶ ὅλου τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος καὶ εὐφροσύνως προανήγγειλλε τὴν λίαν προσεχῆ παῦσιν τῶν σκαφάνδρων καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῇ εὐρείᾳ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ παρ' ὅλην τὴν ἀντίδρασιν τῶν πεπωρωμένων φίλων τῶν σκαφάνδρων. Καὶ οὕτως ἐγένετο. Ἐξαίτησάμενος δὲ κατὰ τὴν τάξιν διὰ τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ ἐν Καίρῳ Διπλωματικοῦ Πράκτορος τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρου Ἰβάνοβιτς Κοϊάνδερ τὴν ἀδειαν νὰ δεχθῶ καὶ φέρω τὸ εὐμενεστάτᾳ μοι ἀπονεμηθῆν Ὀθωμανικὸν παράσημον, ἤξιώθη τῆς ἀδείας ταύτης καθ' Ὑψηλοτάτην ἔγκρισιν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου τοῦ Β' ἀπὸ 13 Σεπτεμβρίου 1902.

Ἐκ Ρόδου δὲ κατὰ Μάϊον τοῦ 1902 ὑποβαλὼν ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν Ρεσάτ Πασσᾶν καὶ εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὀθωμανικοῦ Δημοσίου Χρέους κ. Λέοντα Μπερζῆ, ἤξιώθη λίαν εὐμενοῦς ἀπαντήσεως, ἣτις ἐπλήρωσέ με χρηστῶν ἐλπίδων περὶ ταχείας παύσεως τῶν σκαφάνδρων καὶ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ. Ἐκτοτε παρήλθον οὔτε τρεῖς μῆνες, ὅτε κατ' Αὐγουστον τοῦ 1902 ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆ Μεγαλειότης ὁ Σουλτάνος Ἄβδουλ Χαμίτ Χάν ὁ Β' ἠύδωκε νὰ θεσπίσῃ τὸν σωτήριον νόμον πρὸς ἀπερίγραπτον χαρὰν μου καὶ τῶν σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν τῆς Μεσογείου, ἑορτασάντων τὸ σπουδαῖον γεγονός.

τοῦτο διὰ δοξολογιῶν, πανηγύρεων καὶ ψηφισμάτων χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης. Θαυμάζω δὲ τὸν περὶ παύσεως τῶν σκαφάνδρων Ἀυτοκρατορικῶν Ἰραδὲν καὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην, μεθ' ἧς ἐπαινετικῶς ἀναφέρει τὴν ἐν Κρήτῃ, Κύπρῳ, Τύνιδι καὶ Αἰγύπτῳ προηγουμένην παῦσιν τῶν σκαφάνδρων, παραλείπων τὴν Σάμον, ἣτις πρὸ ὀλίγου, φεῦ, εἶχεν ἐνδώσει εἰς τὰς καταχθονίους κατὰ τοῦ σωτηρίου νόμου ἀποπείρας ἐκ μέρους τῶν φίλων τῶν σκαφάνδρων.

Κατὰ Σεπτέμβριον δὲ τοῦ 1902 ἀπήλυθον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Πολιτικῶν καὶ Ἠθικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ ἐν Παρισίοις Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας ἔνθερμον ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων τῆς Μεσογείου ἔκκλησιν, ἀποστείλας καὶ τὰς περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος πραγματείας μου, ὁ Πρόεδρος δὲ αὐτῆς κ. Ἀλβέρτος Σορέλ εὐγενῶς μοὶ ἀνεκρίνωσεν, ὅτι παρουσίασε τὴν ἔκκλησιν καὶ τὰς πραγματείας μου τοῖς μέλεσι τῆς Ἀκαδημίας τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1902, αὐτὴ δὲ ἡ Ἀκαδημία ἔστειλέ μοι πολύτιμον εὐχαριστήριον διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν σπογγαλιέων πραγματείας μου. Ἐπανελημμένως δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας μεταβάς, ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ἐκεῖ τύπῳ πολλὰ καὶ ἐκτενῆ ἄρθρα περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου. Κατὰ Νοέμβριον δὲ τοῦ 1902 ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω δευτέραν ἠτιολογημένην αἴτησιν περὶ παύσεως τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ τῷ Α', ὁμοίαν δὲ τῇ Αὐτῆς Μεγαλειότητι τῇ Βασιλίσση Ὀλγᾷ καὶ τοῖς Αὐτῶν Ἐξοχότητι τῷ Πρωθυπουργῷ καὶ τῷ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργῷ, ὡσπερ καὶ τῷ ἐριτίμῳ Πρόεδρῳ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἐπικαλούμενος τὴν εὐσπλαχνίαν αὐτῶν ὑπὲρ τοσοῦτου πληθυσμοῦ ἀποδεκατιζομένων καὶ ἄλλως δεινοπαθούτων πιστῶν ὑπηκόων τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ συνυποβαλὼν τὴν τρίτην περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος πραγματείαν μου, ἔμελλε δὲ νὰ ἐπέλθῃ Θεῖα συνάρσει λίαν προσεχῶς καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ τόσον ἐπιποθουμένη πρὸς τὰ κρείττω μεταβολή.

Τῇ προθύμῳ δὲ συμπράξει Ἀρχῶν καὶ λαοῦ, διωργάνωσα τῇ

1 Δεκεμβρίου 1902 ἐν Κρανιδίῳ, τῇ ἐπομένῃ δὲ ἐν Ἐρμιόνη·
 πάνδημα συλλαλητήρια, εἰς ἅπερ παρέστησαν οἱ δήμαρχοι, οἱ
 ἱερεῖς, οἱ πρόκριτοι, οἱ πλοίαρχοι καὶ ναῦται σπογγαλιεῖς καὶ
 πλῆθος λαοῦ, ἐξεφώνησα δὲ καὶ κατὰ τὰ δύο συλλαλητήρια
 λόγον, δι' οὗ ἐνθέρμως συνηγόρησα ὑπὲρ ταχείας παύσεως τῶν
 ἀνθρωποκτότων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων καὶ ἐν Ἑλλάδι.
 Καὶ κατὰ τὰ δύο συλλαλητήρια ταῦτα ἀνέπεμψα ἐν τοῖς ἱεροῖς
 ναοῖς μετὰ τῶν παρισταμένων τὸν ταπεινὸν φόρον τῆς βαθυ-
 τάτης εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὸν Ὑψιστὸν διὰ τὸ μέγα ἔλεος
 Αὐτοῦ καὶ διαπύρους εὐχὰς ὑπὲρ τῶν εὐσπλάγχχνων Ἀνάκτων,
 Ἡγεμόνων, Κυβερνητῶν καὶ Νομοθετῶν, τῶν θεσπισάντων τὸν
 σωτήριον νόμον τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων καὶ ὑπὲρ παντὸς
 συμπράξαντος καὶ συμπράττοντος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ,
 ἐκφράσας σύναμα τὴν βαθυτάτην λύπην ἡμῶν ἐπὶ τῇ στάσει τῶν
 Κυβερνήσεων τῆς Σάμου καὶ τῆς Τύνιδος, τῶν μετὰ τὴν παῦ-
 σιν τῶν σκαφάνδρων εἰσαγαγουσῶν αὐτὰ ἐκ νέου ἢ διδουσῶν
 αὐτοῖς μακρὰν προθεσίαν, ὥσπερ καὶ τὴν διάπυρον εὐχὴν πρὸς
 τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, τὴν Α.
 Ἐξοχότητα τὸν Πρωθυπουργὸν καὶ τὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος,
 ὅπως ὅσον τάχιον θεσπισθῇ ὁ σωτήριος νόμος τῆς παύσεως τῶν
 σκαφάνδρων καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐπαναλαμβάνω δὲ ἐνώπιον Ὑμῶν
 τὴν ἐκφρασιν τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων.

Καὶ ὦ τῆς χαρᾶς! Ὁ λόγος μου δὲν ἔπεσεν εἰς ἀκάνθας
 ἢ εἰς πέτραν, ἀλλὰ εἰς γῆν γόνιμον. Αἱ ἐπὶ τῶν συλλαλητη-
 ρίων τοῦ Κρανιδίου καὶ τῆς Ἐρμιόνης ἐπιτροπαὶ προέτειναν
 ἐκφρασιτικώτατα δημοψηφίσματα, γενόμενα δεκτὰ ὁμοθυμαδόν,
 ὑπογραφέντα δὲ ὑπὸ τῶν ἐπιτροπῶν, ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τῆς
 δημοτικῆς Ἀρχῆς ἐκάστου δήμου. Εἶτα δὲ ἐστάλησαν ὑπὸ
 τῶν ἐπιτροπῶν τηλεγραφήματα περὶ τῶν σπουδαίων συλλαλη-
 τηρίων τούτων εἰς τὰς κυριωτέρας ἡμερίδας τῶν Ἀθηνῶν.
 Τὸ ψήφισμα δὲ τοῦ συλλαλητηρίου τῆς Ἐρμιόνης διεβιβάσθη
 τηλεγραφικῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα
 τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς
 Ἑλλάδος, ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ δὲ Ἐρμιονίδος κ. Σταματίου Μή-

τσα, λοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ, πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν, τρανωῶς δὲ ἀπεδείχθη διὰ τῶν δύο συλλαλητηρίων τούτων, ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι οὐχὶ ὑπὸ μεμονωμένων περρωτισμένων προσώπων, ἀλλ' ὑφ' ὀλοκλήρων εὐάνδρων δῆμων δριμύτατα ἀποδοκιμάζεται ἡ ἐν τῇ σπογγαλιεῖα φρικτὴ κατάχρησις τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων.

Ἐξαιτούμαι τὴν ἄδειαν νὰ ἀναφέρω αὐτολεξεῖ τὸ ψήφισμα τοῦ λαοῦ τῆς Ἑρμιόνης ὡς λίαν ἐκφραστικὸν καὶ πειστικόν.

Ψ ἦ φ ἰ δ υ α .

Ὁ λαὸς τῆς Ἑρμιόνης, συνελθὼν εἰς συλλαλητήριον τῆ 2 Δεκεμβρίου 1902 ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν, τοῦ διαπρεποῦς Ρώσσου καθηγητοῦ κ. Καρόλου Φλέγελ ἐκφώνησαντος ζωηρῶς ἐπιδοκιμασθέντα λόγον, δι' οὗ συμφώνως τῇ δεκαετῇ ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούντων σπογγαλιεῶν φιλανθρώπων καὶ κοινωφελεστάτῃ δράσει αὐτοῦ ἐνθέρμως συνηγορεῖ ὑπὲρ ταχείας παύσεως τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων καὶ ἐν Ἑλλάδι

Ψηφίζει, ὅπως ἐκφρασθῇ

α') ἡ βαθυτάτη εὐγνωμοσύνη τοῦ λαοῦ τῆς Ἑρμιόνης πρὸς τοὺς εὐσπλάγγνους Ἄνακτας, Ἡγεμόνας, Κυβερνήτας καὶ Νομοθέτας, τοὺς θεσπίσαντας τὸν σωτήριον νόμον τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων, καὶ πρὸς τὸν διαπρεπεῖ Ρώσσον καθηγητὴν κ. Κάρολον Φλέγελ,

β') ἡ βαθυτάτη λύπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὰς Κυβερνήσεις τῆς Σάμου καὶ τῆς Τύνιδος, τὰς μετὰ τὴν παῦσιν τῶν σκαφάνδρων εἰσαγαγούσας ἐκ νέου αὐτὰ ἢ διδούσας αὐτοῖς μεγάλην προθεσμίαν,

γ') ἡ διάπυρος εὐχὴ τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὴν Βασιλέα, τὸν Κύριον Πρωθυπουργὸν καὶ τὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὅσον τάχιον θεσπισθῇ ὁ σωτήριος νόμος τῆς παύσεως τῶν σκαφάνδρων καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ

δ') ὅπως τὸ δημοψήφισμα τοῦτο διαδιδασθῇ διὰ τῆς ἐπὶ τῷ

συλλαλητηρίῳ ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα, τὸν Κύριον Πρωθυπουργὸν καὶ τὴν Βουλὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Κυρ. Καρχιάννης, Ἰωάν. Μπουκουβάλας, Γεώργ. Γκάτσος,
Π. Σ. Μερτύρης, Μ. Κ. Παπαμιχαήλ, Β. Μπούρας.

Ἐπικυροῦται ἡ γνησιότης τῶν ἀνωτέρω ἔξ ὑπογραφῶν καὶ τὸ ἔμπεριεχόμενον τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἐρμιόγῃ, αὐθημερόν.

Ὁ Δήμαρχος Ἐρμιονέων

Κ. Κ. Γκολεμῆς

Ἄλλὰ καὶ τὸ παρὸν ἔτος εἶνε μέχρι τοῦδε πολὺ σπουδαῖον καὶ αἰσιον διὰ τοὺς δεινοπαθοῦντας σπογγαλιεῖς. Ἐν Ρώμῃ συνεκροτήθη ἀπὸ 13 Ἀπριλίου μέχρι 10 Μαΐου τὸ Ζ' Διεθνὲς Συνέδριον Γεωργίας μετὰ τμήματος διὰ τὴν Ἀλιείαν. Μέλος δὲ αὐτοῦ γενόμενος, ἀπηύθυνα πρὸς αὐτὸ ἔνθερον ὑπὲρ τῶν δεινοπαθόντων σπογγαλιέων ἔκκλησιν, ἣτις ἐγένετο δεκτὴ εὐμενῶς, ὡς ἐν τῷ Διεθνείῳ Συνεδρίῳ τῆς Πετρούπολεως, μηκέτι δὲ λαθῶν τὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου, δὲν δύναμαι νὰ ἀνακοινώσω ὑμῖν πρὸς τὸ παρὸν περισσότερον. Ἄλλη καλὴ εἰδησις ἔρχεται πάλιν ἐκ Πετρούπολεως, ὅπου ἐν τῷ ἐπισήμῳ ὄργάνῳ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου τῆς Ρωσσίας (Messenger des Finances, de l' Industrie et du Commerce, 1903, ἀρ. 16) ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως λίαν ἐνδιαφέρουσα ἔκθεσις τοῦ ἐν Ρόδῳ Αὐτοκρατορικοῦ Ὑποπροξένου τῆς Ρωσσίας κ. Δημητρίου Γαληνοῦ περὶ ναυτιλίας, βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου τῆς Ρόδου καὶ τῶν περὶξ νήσων, ἐν ἧ ἀναπτύσσει λεπτομερῶς καὶ τὸ σπογγαλιευτικὸν ζήτημα τῆς Μεσογείου, ἀνιφέρων καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν σπογγαλιέων πολυετεῖς προσπάθειάς μου. Ὁ Δήμαρχος δὲ τῆς ἐν Σικελίᾳ πόλεως Trapani μετὰ σημαντικοῦ πληθυσμοῦ σπογγαλιέων κ. G. D' Ali—Saiti εὐηρεστήθη νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ λίαν εὐγενῶς, ὅτι τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τῆς πόλεως ταύτης, παμφηρεῖ παραδεχθὲν τὴν ὀρθότητα τῶν ἐνεργειῶν μου, συνηγορεῖ ὑπὲρ παύσεως τῶν σκαφάνδρων παρὰ τῶ ἐν Ρώμῃ ἀρμοδίῳ Ὑπουργείῳ.

Ἄλλὰ τὰ δύο σπουδαιότερα πάντων τῶν γεγονότων τοῦ ἔτους τούτου εἶναι ἡ εὐγενεστάτη σταθερότης τῆς εὐάνδρου μεγαλονήσου Κρήτης, φανερούμενη ἐν τῇ διατηρήσει τοῦ σωτηρίου νόμου παρ' ὅλας τὰς ἀποπείρας ἀνατροπῆς ἔξωθεν καὶ ἡ πρὸς τὰ κρείττω μεταβολὴ τῆς πορείας τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι. Οἱ ἀτρόμητοι σπογγαλιεῖς δὲν φοβοῦνται τὸν καρχαριάν, τὸν τόσον σπανίως προσβάλλοντα δύτην, ὅσον σπανίως κεραυνὸς πλήττει ἄνθρωπον, ἀλλὰ δικαίως φοβοῦνται τὸ σκάφανδρον, τὸ ἰσοδυναμοῦν πρὸς χιλιάδας καρχαριῶν, πρὸς χιλιάδας κεραυνῶν. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, καταβάλλοντες—φρικτὸν εἶπειν—ἀποπείρας πρὸς ἐπαναγωγὴν τῶν ἀνθρωποκτόνων καὶ σπογγοφθόρων σκαφάνδρων εἰς τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἐκείνας, αἵτινες ἀπεδίωξαν αὐτὰ ὡς μόλυσμα δι' εὐεργετικῆς νομοθεσίας. Καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐπέτυχον τοῦ καταχθονίου σκοποῦ αὐτῶν, ὡς εἴρηται, πέρυσιν ἐν Σάμῳ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀλλαχοῦ. Ὡς πρὸς τὴν Κρήτην δὲ, τὴν εὐάνδρον γενέτειραν τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Μίνως, τὴν κοιτίδα τοῦ ἀρχαιοτάτου πολιτισμοῦ ἐν Εὐρώπῃ, ἣτις μάλιστα τὸ ὄνομα αὐτῆς ἔλκει ἐκ συμβάντος ἐν Κρήτῃ, φανερώς ματαιοπονοῦσιν, ὡς τρανώς ἀποδεικνύει ἡ ψήφος τῆς Ἐντίμου Βουλῆς τῶν Κρητῶν τοῦ 1901, ἡ ὠραία ἀπάντησις τῆς Αὐτοῦ Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος πέρυσι καὶ ἡ πρόσφατος ψήφος τῆς ἐφετεινῆς Βουλῆς. Ὅθεν ὀφείλεται τῇ Αὐτοῦ Βασιλικῇ Ὑψηλότητι τῷ Πρίγκηπι Γεωργίῳ τῆς Ἑλλάδος, Ὑπάτω Ἀρμοστῇ ἐν Κρήτῃ, τοῖς πεπνυμένοις Συμβούλοις Αὐτοῦ καὶ τῇ Ἐντίμῳ Βουλῇ τῶν Κρητῶν δαθυτάτῃ εὐγνωμοσύνη ἐκ μέρους τῶν σπογγαλιέων ὀλοκλήρου τῆς Μεσογείου καὶ δίκαιος θαυμασμὸς ἐκ μέρους τῶν φιλοανθρώπων καὶ οἰκονομολόγων τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, διότι τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς ἐκ τῆς σταθερότητος ἐν τοῖς πειρασμοῖς κατανοεῖται.

Ἡ πρὸς τὰ κρείττω δὲ μεταβολὴ τῆς πορείας τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι καταφαίνεται ἐκ τῆς φιλοστόργου ὑπέρθων δεινοπαθούτων σπογγαλιέων μερίμνης τῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος τῆς Βασιλείσσης τῶν Ἑλλήνων Ὁλγας. Πασίγνωστος τυλ-

χάνει ή θερμουργός συμπάθεια, δι' ης ή Αύτης Μεγαλειότης ή Βασίλισσα, μνήμων των παραγγελιών του Κυρίου ήμων 'Ιησού Χρηστού, περιβάλλει πάντα δυστυχή και άσθενή, παρά τὸ προσέφυλλον αὐτοῦ καθημένη και παρηγορούσα αὐτὸν διὰ ρημάτων ζωής. Ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης, μαθούσα ἐκ τῆς υποβληθείσης Αὐτῆ διαπύρου ἐκκλήσεώς μου, ἐκ τῆς συνυποβληθείσης τρίτης πραγματείας μου, βεβαίως δὲ καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων πηγῶν τὰ τρομερὰ δεινοπαθήματα τῶν διὰ σκαφάνδρων ἐργαζομένων σπογγαλιέων, εὐσπλάγγως ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τοιαύτην φρικτὴν κατάσταση τῶν πραγμάτων, ἐπισκεφθεῖσα δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιπλοιάρχου κ. Πέτρου Ζώτου κυβερνωμένην «Κρήτην» πρὸ τοῦ εἰς Ἀφρικὴν ἀπόπλου αὐτῆς, συνέστησε τῷ κυβερνήτῃ τὴν ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων φιλόστοργον μέριμναν, ἧς Αὐτὴ ἐμπνέεται, ὁδὲ ἀξιότιμος κ. Κωνσταντῖνος Μελαῆς, ἀνθυποπλοίαρχος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ κυβερνήτου κ. Ζώτου, ἔστειλεν ἤδη τῷ ἀξιότιμῳ ἐξ Ἀγυαῖας Βουλευτῇ κ. Λέοντι Μελαῆ, ἀδελφῷ αὐτοῦ, λίαν σπουδαίας ἀνακοινώσεις περὶ τῶν φρικτῶν δεινοπαθημάτων τῶν δυστυχῶν σπογγαλιέων, δὲν θὰ βραδύνη δὲ νὰ σταλῇ καὶ ἡ ἐπίσημος ἔκθεσις, ἣτις βεβαίως θὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτούμενην βᾶσιν πρὸς ὅσον ταχυτέραν ἀπαγόρευσιν τῆς φρικτῆς καταχρήσεως, τῆς ἐπὶ 37 ἔτη, ὡς μὴ ὄφειλε, ἀποδεκατιζούσης καὶ ἄλλως κατατροχούσης τοὺς σπογγαλιευτικοὺς πληθυσμοὺς. Ὅθεν ὀφείλεται βαθυτάτῃ εὐγνωμοσύνη καὶ τῇ Αὐτῆς Μεγαλειότητι τῇ Βασιλίσει τῶν Ἑλλήνων Ὅλγα διὰ τὴν φιλόστοργον ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὀλοκλήρου τῆς Μεσογείου μέριμναν, ἣτις λίαν προσεχῶς θὰ ἐπιφέρῃ τοὺς τόσον ἐπιποθουμένους ἀγλαοὺς καρπούς. *

* Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου τούτου, δηλαδὴ τῇ 2 'Ιουλίου 1903, ἐγένετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ ζωηρὰ συζήτησις περὶ τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος, καθ' ἣν ὁ Πρωθυπουργός κ. Δημήτριος Ράλλης καὶ ὁ ἐξ Ἀγυαῖας Βουλευτῆς κ. Λέων Μελαῆς προέβησαν εἰς σπουδαίους ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων σπογγαλιέων ἀνακοινώσεις. Τοσαύτην πρὸς τὰ κρείττω μεταβολὴν ὑπέστη τὸ σπογγαλιευτικὸν ζήτημα καὶ ἐν Ἑλλάδι.

Ἡδὴ μεθ' Ὑμῶν, τῶν τοσοῦτον συντελούντων διὰ τῶν πολυ-
τίμων συμπαθειῶν Ὑμῶν εἰς τὴν ἐπίσπευσιν τῆς αἰσίας λύσεως
τοῦ σπογγαλιευτικοῦ ζητήματος τῆς Μεσογείου, διαπύρως εὐχο-
μαι, ὅπως Θεῖα συνάρσει ὅσον τάχιον εἰσακουσθῶσιν αἱ ὑπὲρ τῶν
δεινοπαθούτων σπογγαλιέων ἔνθερμοι ἱκεσίαι ἡμῶν ὑπὸ τῶν
κατὰ τοῦτο ἔτι ὑστερουσῶν χωρῶν πρὸς ἀπερίγραπτον χαρὰν
ἡμῶν καὶ τῶν σπογγαλιευτικῶν πληθυσμῶν τῆς Μεσογείου ἀπὸ
Τύνιδος μέχρι Συρίας καὶ πρὸς δικαίαν ἱκανοποίησιν τῶν εὐλό-
γων προσδοκιῶν τῶν φιλανθρώπων καὶ οἰκονομολόγων τοῦ πεπο-
λιτισμένου κόσμου. Γένοιτο!

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΑΘΗΝΩΝ

